

KRAJOBRAZNA

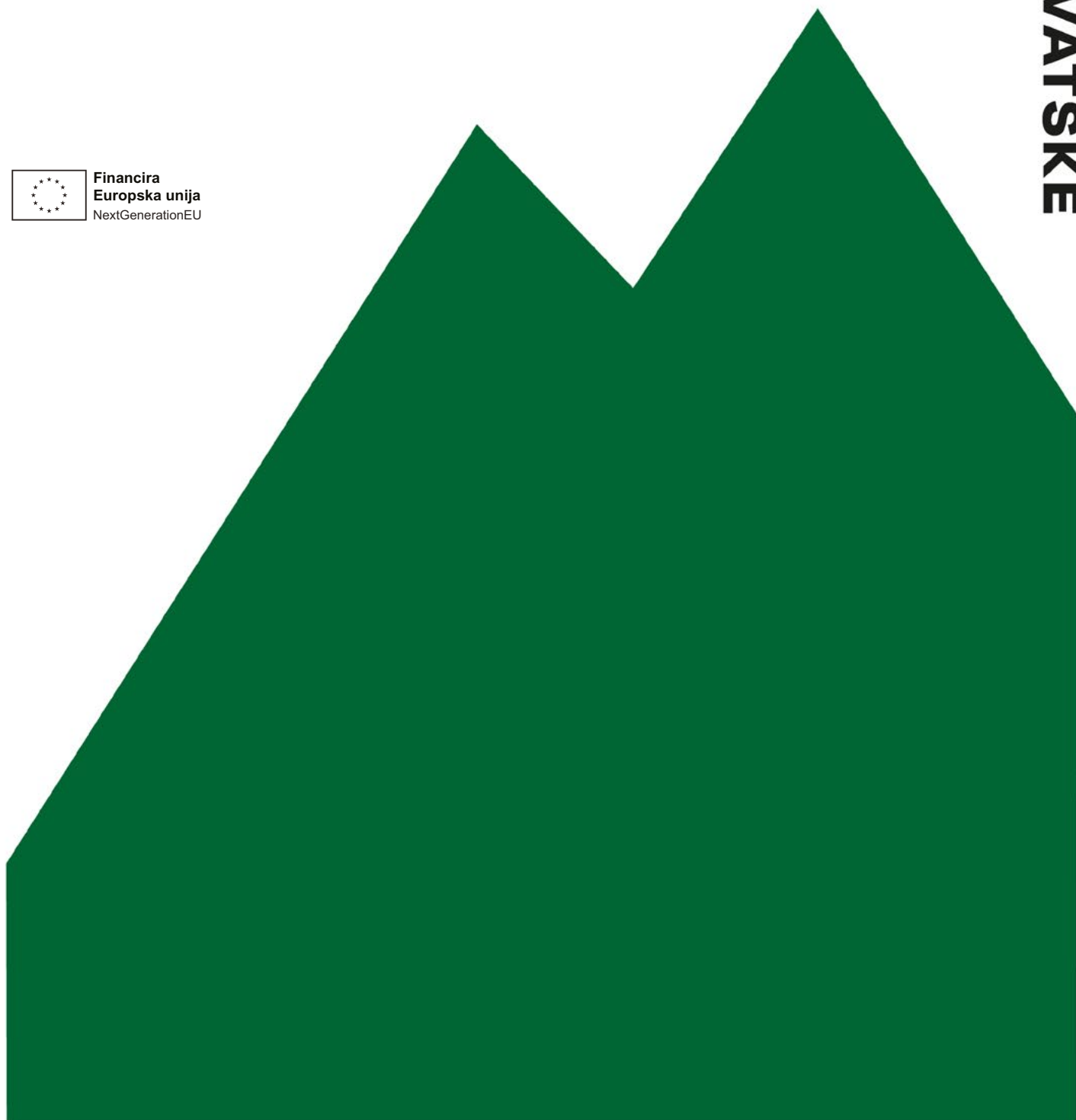
OSNOVA

**MAKROREGIONALNA
I REGIONALNA RAZINA
ATLAS KRAJOBRAZA
GORSKA HRVATSKA**

REPUBLIKE HRVATSKE

Financira
Europska unija
NextGenerationEU

Krajobrazna osnova Republike Hrvatske makroregionalne i regionalne razine sastoji se od sljedeća 2 dijela:

I. Čimbenici, tipologija i vrednovanje krajobraza

1. ČIMBENICI KRAJOBRAZA

2. TIPOLOGIJA I VREDNOVANJE KRAJOBRAZA, CILJEVI, KVALITETA I OPĆE SMJERNICE

II. Atlasi krajobraza

1. NIZINSKA PANONSKO-PERIPANONSKA HRVATSKA

2. GORSKO-BRDSKA PANONSKO-PERIPANONSKA HRVATSKA

3. GORSKA HRVATSKA

4. JADRANSKA OBALA I ZALEĐE

5. JADRANSKO MORE I OTOCI

Ovaj dokument izrađen je u okviru Nacionalnog plana oporavka i otpornosti, unutar reforme C2.3. R3-I7 Unapređenje sustava prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine kroz digitalizaciju, aktivnosti 2. Izrada prostornih planova nove generacije, podaktivnosti 2.2. Izrada analitičkih podloga za potrebe digitalizacije.

IMPRESSUM

Krajobrazna osnova Republike Hrvatske

Makroregionalna i regionalna razina

Atlas krajobraza – Gorska Hrvatska

NOSITELJ IZRADE

Ministarstvo prostornoga uređenja, graditeljstva

i državne imovine

Branko Bačić, potpredsjednik Vlade Republike Hrvatske i ministar

Zavod za prostorni razvoj

Bojan Linardić, ovlašten za obavljanje poslova ravnatelja zavoda

STRUČNI TIM MINISTARSTVA

Zavod za prostorni razvoj

Ingrid Gojević

Sunčana Habrun

Ana Marija Majdak

Sandra Momčilović

Martina Vidaković Babić

SAVJETODAVNO TIJELO

Branka Aničić, profesorica emerita

Ana Budanko Penavić, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva

Verica Cvek Domljan, Ministarstvo poljoprivrede,

šumarstva i ribarstva

Robert Duić, ovlašteni krajobrazni arhitekt,

Hrvatska komora arhitekata

prof. dr. sc. Sanja Gašparović, Arhitektonski fakultet

Sveučilišta u Zagrebu

Mirna Sabljak, Ministarstvo kulture i medija

dr.sc. Ana Sopina, viša asistentica, Arhitektonski fakultet

Sveučilišta u Zagrebu

Gabrijela Šestani, Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije

Tanja Šinko, Ministarstvo zaštite okoliša i zelene tranzicije

izv. prof. dr. sc. Jana Šarinić, Filozofski fakultet

Sveučilišta u Zagrebu

STRUČNI IZRAĐIVAČ

Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet

Zelena infrastruktura d.o.o.

VODITELJ IZRADE STUDIJE

Izv. prof. dr. sc. Goran Andlar

KOORDINATOR TIMA

Višnja Šteko, mag. ing. prosp. arch.

ČLANOVI STRUČNOG TIMA

Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet,

Zavod za ukrasno bilje, krajobraznu arhitekturu i vrtnu umjetnost

izv. prof. dr. sc. Goran Andlar

izv. prof. dr. sc. Ines Hrdalo

mr. sc. Vesnica Koščak Miočić-Stošić

doc. dr. sc. Dora Tomić Reljić

izv. prof. dr. sc. Petra Pereković

izv. prof. dr. sc. Kristina Krklec

izv. prof. dr. sc. Vedran Rubinić

Zelena infrastruktura d.o.o.

Višnja Šteko, mag. ing. prosp. arch.

Lara Bogovac, mag. ing. prosp. arch.

Matea Petrović, mag. ing. prosp. arch.

Mirjana Meštrić, mag. ing. prosp. arch.

Dorotea Garašić, mag. ing. prosp. arch.

Karla Luić-Kmezić, mag. ing. prosp. arch.

Helena Miholić, mag. ing. prosp. arch.

Sunčana Bilić, mag. ing. prosp. arch.

Marina Čačić, mag. ing. agr.

Sven Keglević, mag. ing. geol.

Zoran Grgurić, mag. ing. silv.

Andrijana Mihulja, mag. ing. silv.

Fanica Vresnik, mag. biol.

Ekomena d.o.o.

dr. sc. Filip Šrajer

Jere Kuzmanić, mag. ing. arch.

Vitoria Šokec Plepelić, mag. ing. prosp. arch.

Ask Atelier d.o.o.

Azra Suljić, mag. ing. arch.

doc. dr. sc. Marija Premužić Ančić, mag. ing. arch.

Dunja Naerlović, mag. ing. arch.

VANJSKI SURADNICI

prof. dr. sc. Aleksandar Lukić

Ivan Šišak, mag. geogr.

Stjepan Večerin, student krajobrazne arhitekture

DEKAN AGRONOMSKOG FAKULTETA

prof. dr. sc. Aleksandar Mešić

NAKLADNIK

Ministarstvo prostornoga uređenja,

graditeljstva i državne imovine

UREDNIŠTVO

Ingrid Gojević

Sandra Momčilović

Martina Vidaković Babić

Ana Marija Majdak

LEKTURA

ANALEKTA j.d.o.o. za usluge

FOTOGRAFIJE

Izv. prof. dr. sc. Goran Andlar

GRAFIČKI DIZAJN

Šesnić&Turković d.o.o., Maja Draganić

Zagreb, lipanj 2026.

ISBN 978-953-6793-79-2

Sveučilište u Zagrebu
Agronomski fakultet

REPUBLIKA HRVATSKA
Ministarstvo prostornoga uređenja,
graditeljstva i državne imovine

SADRŽAJ

Krajobrazna makroregija
Gorska Hrvatska — 8

5. OPIS KRAJOBRAZNIH REGIJA RH

3.1. Gorski kotar — 12

3.2. Ogulinsko-plašćanska udolina — 22

3.3.A. Mala i Velika Kapela s Plitvičkim područjem — 32

3.3.B. Lička Plješivica — 42

3.4. Središnji prostor Like — 52

3.5. Lička strana Velebita — 62

KRATICE

- BiH** — Bosna i Hercegovina
CKA — Ciljevi kvalitete - antropogene kvalitete
CKP — Ciljevi kvalitete - prirodne kvalitete
CKV — Ciljevi kvaliteta - vizualno-doživljajne kvalitete
DV — Dalekovod
GK — Glavni kolodvor
HE — Hidroelektrana
JI — Jugoistok
NP — Nacionalni park
PP — Park prirode
RH — Republika Hrvatska
SA — Smjernice za očuvanje antropogenih kvaliteta
SE — Solarne elektrane
SP — Smjernice za očuvanje prirodnih kvaliteta
SV — Smjernice za očuvanje vizualno-doživljajnih kvaliteta
SZ — Sjeverozapad
TS — Transformatorska stanica
VE — Vjetroelektrane

TUMAČ — CILJEVI KVALITETE

PRIRODNE KVALITETE	
CKP1	Očuvana i unaprijeđena prirodna baština, te pojedina prirodna obilježja reljefa, geologije, vegetacije i voda, važni za regionalni krajobrazni identitet
CKP2	Očuvana veća i kompaktna prirodna područja te područja velike bioraznolikosti
CKP3	Sanirani i obnovljeni degradirani prirodni krajobrazi i istaknuta prirodna obilježja

ANTROPOGENE KVALITETE CILJEVI ZA OČUVANJE, OBNOVU I/ILI UNAPRIJEĐENJE NASELJA I GRADITELJSKE BAŠTINE	
CKA1	Kvalitetno planirana ruralna i urbana naselja
CKA2	Očuvana, obnovljena i unaprijeđena baština ruralnih i urbanih naselja te graditeljska baština važna za regionalni krajobrazni identitet
CKA3	Obnovljena i unaprijeđena negativna obilježja naselja

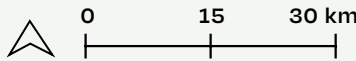
CILJEVI ZA OČUVANJE, OBNOVU I/ILI UNAPRIJEĐENJE POLJOPRIVREDNIH KRAJOBRAZA	
CKA4	Očuvani, obnovljeni i unaprijeđeni regionalno specifični poljoprivredni i ruralni krajobrazi
CKA5	Obnovljen i unaprijeđen napušteni/zapušteni poljoprivredni krajobraz
CKA6	Unaprijeđeni intenzivni poljoprivredni krajobrazi

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE	
CKV1	Očuvana i unaprijeđena vizualna cjelovitost i identitet krajobraznih regija
CKV2	Očuvani regionalno specifični krajobrazi visokih vizualno doživljajnih kvaliteta i vrijedne vizure
CKV3	Unaprijeđeni i obnovljeni vizualno-doživljajno degradirani krajobrazi

KRAJOBRAZNA MAKROREGIJA – GORSKA HRVATSKA

- MAKROREGIJE REPUBLIKE HRVATSKE**
- 1. NIZINSKA PANONSKO-PERIPANONSKA HRVATSKA
 - 2. GORSKO-BRDSKA PANONSKO PERIPANONSKA HRVATSKA
 - 3. **GORSKA HRVATSKA**
 - 4. JADRANSKA OBALA I ZALEĐE
 - 5. JADRANSKO MORE I OTOCI

- KRAJOBRAZNE REGIJE GORSKE HRVATSKE**
- 3.1. GORSKI KOTAR
 - 3.2. OGULINSKO-PLAŠĆANSKA UDOLINA
 - 3.3.A. MALA I VELIKA KAPELA S PLITVIČKIM PODRUČJEM
 - 3.3.B. LIČKA PLJEŠIVICA
 - 3.4. SREDIŠNJI PROSTOR LIKE
 - 3.5. LIČKA STRANA VELEBITA

NAZIV KRAJOBRAZNOG TIP A
Gorski krajobraz
KRITERIJI ZA IZDVAJANJE KRAJOBRAZNE JEDINICE:
• klima: planinska; • (hidro)geologija: megageološka regija Dinarsko–primorski prostor; • makroreljef: Dinarski gorski sustav; • prirodno–geografske regije: megaregija Gorske Hrvatske; • bioregije: alpska regija.
KARAKTER
Krajobraz višega i nižega gorja te pobrđa pod visokom šumskom vegetacijom, u čijem su podnožju kultivirana prostrana krška polja i zavale.

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUHVAT/SMJEŠTAJ

Prostor planinskog masiva između jadranske i kontinentalne Hrvatske, uključujući Gorski kotar, Liku i Ogulinsko–plašćansku udolinu.

KLJUČNA OBILJEŽJA:

- planinska klima i velika količina oborina;
- reljefno najviši i najrašćlanjeniji dio Hrvatske;
- velika krška polja u podnožju planinskih masiva;
- karakteristična obilježja vodnih tijela – velik broj ponornica;
- karakteristična jezera i rijeke krških obilježja;
- dominacija bukovo–jelovih šuma.

OBILJEŽJA

Gorska Hrvatska reljefno je najviša i najrašćlanjenija makroregija. Nalazi se između panonsko–peripanonskog dijela Hrvatske i izduženoga primorskog pojasa, a čine je dvije izrazitije cjeline – Lika i Gorski kotar te prijelazni prostor Ogulinsko–plašćanske zavale. Lika je većim dijelom zatvorena krška zaval a, omeđena planinskim grebenima Velebita, Kapele i Plješivice, u kojoj se ističe veći broj prostranih krških polja (Ličko, Gacko, Krbavsko i dr.). Gorski kotar izrazita je visokogorska regija, blok iz kojeg se uzdižu pojedine izdužene zone (Hrvatski Snježnik, Risnjak, Bjelolasica). Zbog uglavnom homogenih obilježja gor-

skog masiva dinamika reljefa nije velika, a tom dojmu pridonose i otvorenije zone (kod Ravne Gore, Lokava, Delnica itd.), dok na krajnjem sjeverozapadu (čabarsko–kupski prodol i risnjačko–snježnička zona) do izražaja dolaze izrazitije reljefne razlike. Kad je riječ o dominantnim matičnim supstratima tala, dominiraju mezozojski vapnenci i dolomiti pod smeđim tlima, dok su u Gorskom kotaru zastupljeni i kiseli silikati (metamorfiti). Lička krška polja ispunjena su trošinom vapnenačko–dolomitnih stijena (najčešće šljuncima) i/ili koluvijalnim materijalom erodiranim s okolnih viših terena, na kojem se mogu formirati plodna i duboka humusno akumulativna tla.

Zbog propusnoga krškog terena, područje je relativno siromašno površinskim vodnim tijelima te samo manji dio oborinske vode teče površinski po slabije propusnim naslagama. Pritom se od većih rijeka ističu: Dobra, Korana, i Una na području podslijeva rijeke Save (dunavskog slijeva), odnosno ponornica Lika i Gacka na području jadranskog slijeva. Od prirodnih jezera ističu se Plitvička jezera, koja čini 16 kaskadno nanizanih jezera s visinskom razlikom od 133 m, a među akumulacijskim se jezerima izdvajaju Lokve, Lešće i Sabljaci u Gorskom kotaru, Krušćica i Štikada u Lici, Lepenica i Bajer pokraj Fužina.

Makroregija je pod dominantnim utjecajem planinske klime, koju karakteriziraju hladne i snježne zime, kratka i toplinom limitirana ljeta te nešto niže temperature i više oborina. Pritom niži dijelovi (< 1200 m) Gorskog kotara i Like imaju umjereno toplu klimu s toplim ljetom, a planinska područja (> 1200 m) vlažnu snježno–šumsku klimu. Zbog orografskog efekta intenzifikacije oborine, planinska su područja bogata oborinama, a područje Gorskog kotara najkišnije je područje u Hrvatskoj. To je, uz reljefna obilježja, utjecalo i na prirodni površinski pokrov, u kojem prevladava visoka šumska vegetacija (više od trećine svih šuma Hrvatske), odnosno bukove i bukovo–jelove šume, dok u nižim dijelovima dominiraju šume hrasta kitnjaka s grabom ili pitomim kestenom. U zaravnjenim dijelovima, odnosno unutar velikih krških polja, šume su iskrčene radi bavljenja poljoprivredom te su ondje zastupljeni mozaici usitnjenih poljoprivrednih površina s dominacijom oranica, pašnjaka i voćnjaka. Osim navedenoga, neka su polja, osobito u podnožju Velike i Male Kapele, podložna plavljenju (Drežničko, Stajničko i dr.).

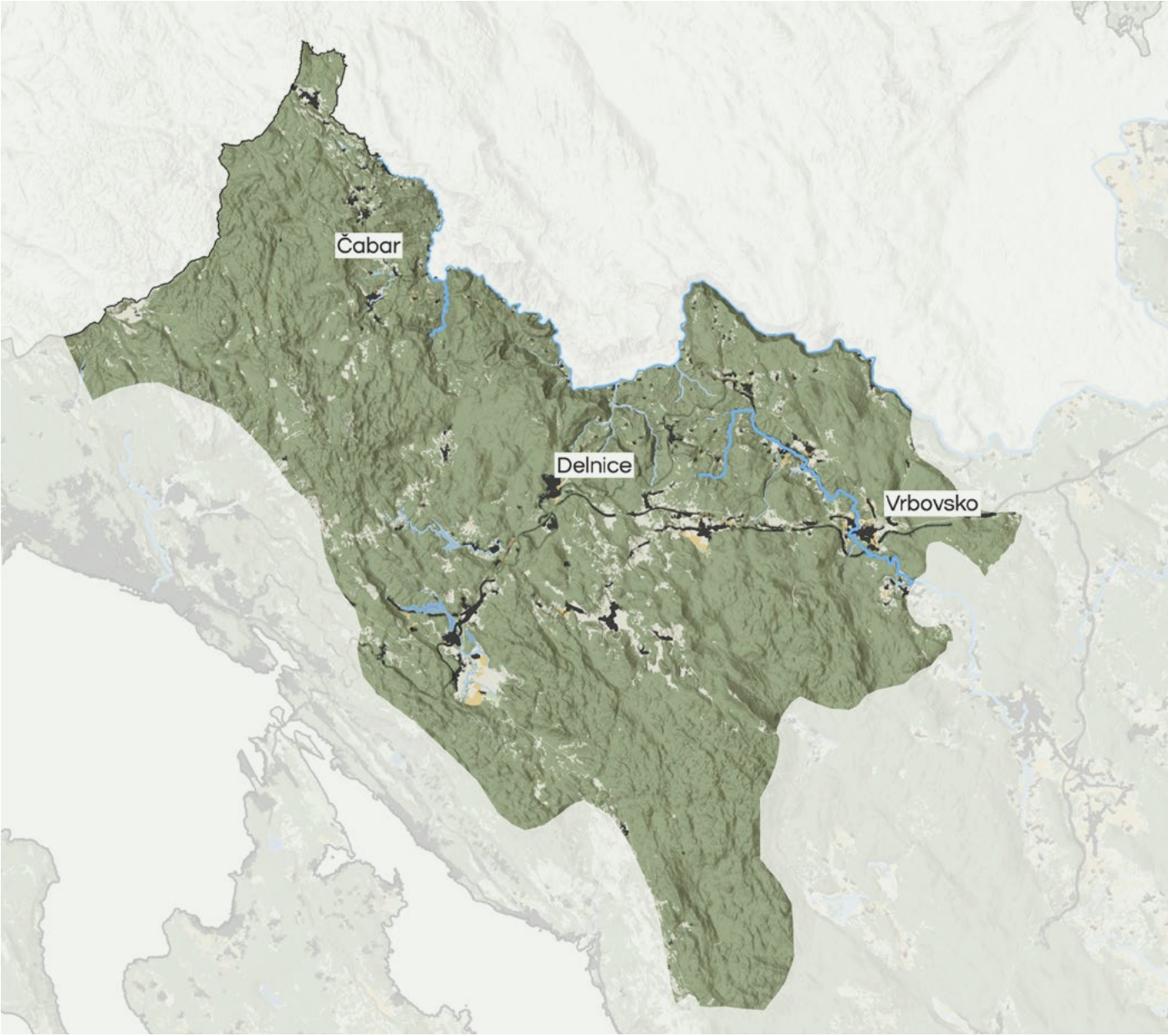
An aerial photograph of a mountainous region. The foreground shows a valley with green fields, dense forests, and small clusters of houses. The middle ground features rolling hills and more forested areas. In the background, several layers of mountain ranges are visible, creating a sense of depth. The sky is hazy, and the overall lighting suggests a soft, possibly early morning or late afternoon, atmosphere.

3.1. KRAJOBRAZNA REGIJA **GORSKI KOTAR**

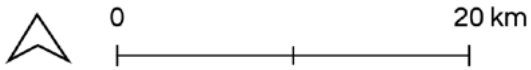
PODRUČJE VRBOVSKOG

GORSKI KOTAR

KRAJOBRAZ VIŠEGA GORJA S DOLINAMA

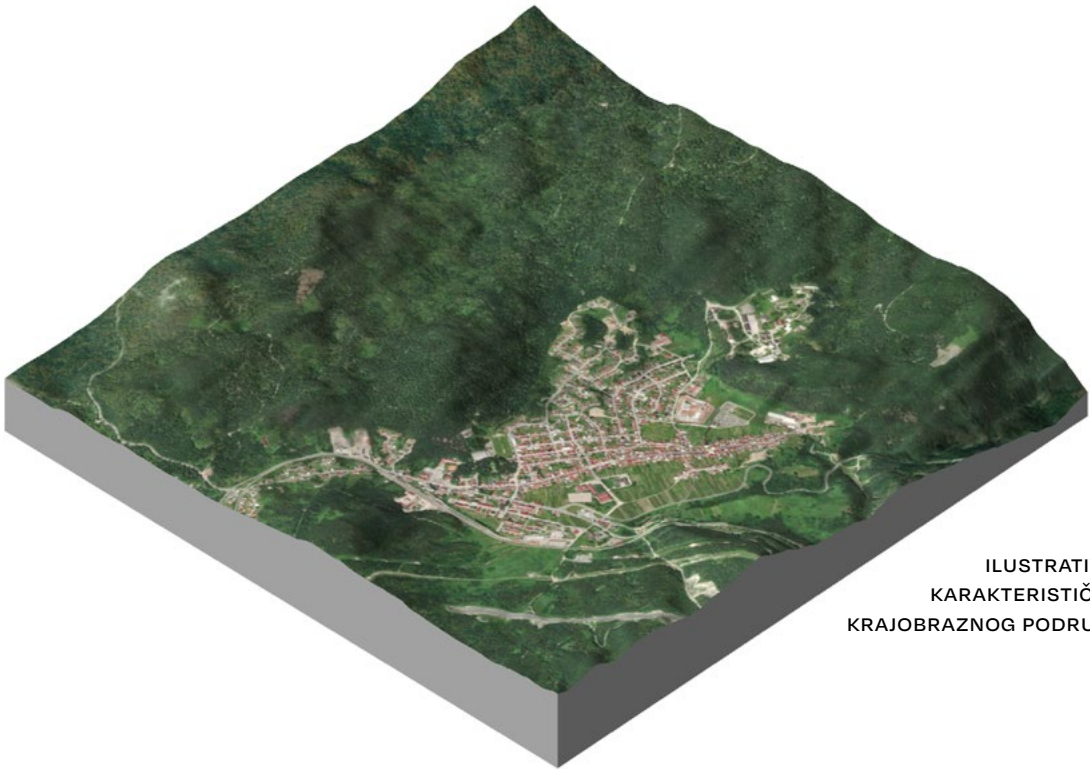
- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUHVAT/SMJEŠTAJ Sjeverni dio gorske Hrvatske, istočno od Istre, u zaleđu Kvarnera.
DEFINIRAJUĆI KRITERIJI: - geologija: karbonatne stijene i složena strukturna građa; - reljef: visoravan s izdignutim gorjima; - regija: poistovjećuje se s istoimenim područjem.
KLJUČNA OBILJEŽJA: - visoravan građena od karbonatnih stijena, iz koje se uzdižu gorja s manjim depresijama ispunjenima rastresitim sedimentima; - prevladava visoka šumska vegetacija: bukove i bukvo-jelove šume i smrekove i jelove šume; - udoline s mozaicima polja, pašnjaka i šuma; - veći broj malih gradskih i ruralnih naselja razvijen unutar plodnih udolina, u dolinama rijeka te uz povijesne ceste.
KARAKTER KRAJOBRAZA Krajobraz malih, kultiviranih dolina s naseljima i vodotocima te šumovitih padina višega gorja.

PRIRODNA OBILJEŽJA
Gorski kotar čini visoravan prosječne visine od 700 do 900 m n. v., iz koje se uzdižu planine i vrhovi s visinama iznad 1500 m (V. Risnjak, 1528 m n. v.; vrh Kula na Bjelolasici, 1534 m n. v.; Snježnik, 1506 m n. v.). Glavne strukture uzvisina Velike Kapele, Bjelolasice, Obruča, Tuhobića i Kleka prate dinarski smjer pružanja geoloških struktura, a grade ih uglavnom karbonatne stijene (vapnenci i dolomiti) pod kalkokambisolom, rjeđe pod kalkomelanosolom i rendzinom te crvenicom i luvisolom. U podnožju uzvisina smještene su manje depresije ispunjene rastresitim sedimentima (krška polja Mrkoplja, Sungera, Lokava, Vrata i Liča). Prevladava reljef pokrivenog krša s mjestimično izraženim tipičnim krškim oblicima (ponikve, škrape, ponori, jame, ponornice), koji je posebice izražen na području strogog rezervata Bijele i Samarske stijene. Na području Nacionalnog parka Risnjak prisutni su brojni mikroreljefni oblici (litice, škrape, točila, grote, ponikve i duboke jame), od kojih su vidljive tek stijene i litice na hrptovima masiva i viših vrhova, pri čemu se ističu litice Velikog Risnjaka, koje se vertikalno izdižu nekoliko desetaka metara. Na područjima gdje matični supstrati nisu karbonatne stijene (već su to npr. škriljevci, pješčenjaci, konglomerati i sl.) prevladava distrično smeđe tlo, a na pojedinim lokacijama nalaze se i podzoli ili brunipodzoli, kao najkiselija tla u Hrvatskoj.

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA GORSKOG
KOTARA

Mreža vodotoka slabo je do umjereno razvijena zato što najveći dio regije čine propusne karbonatne stijene, a karakteristični su gorski vodotoci plitkog, isprepletenog korita na kojima se često javljaju brzaci, slapovi i sedrene barijere. Sjevernu granicu regije čini kanjon rijeke Kupe, čiji je meandrirajući tok u okolnom terenu stvorio uzak kanjon strmih strana. Jugoistočno od njega prostire se dolina rijeke Dobre koja, prema Ogulinsko-plašćanskoj udolini, prelazi u uski kanjon. Od voda stajačica izdvajaju se akumulacijska jezera Lokvarka i Mrzle Vodice kod naselja Lokve te akumulacijska jezera Lepenica, Bajer i Potkoš pokraj naselja Fužine.

Gotovo se cijela regija nalazi pod šumskom vegetacijom (90%), pri čemu dominiraju bukove i bukovo-jelove šume, a u sjevernom i središnjem dijelu nalaze se i veće površine smrekovih i jelovih šuma. Osim šumske vegetacije zastupljeni su i travnjaci, odnosno kamenjarski pašnjaci, brdske livade, mezo-filne livade košaniice te mrazišta (NP Risnjak).

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Unutar dominantno šumskoga i slabo naseljenog područja Gorskog kotara izdvajaju se pojedine manje prostorne cjeline u kojima dominiraju antropogena obilježja. Riječ je o krškim poljima i dolinskim proširenjima uz vodotoke (dio riječne doline gornje Kupe, Lič polje, Lokvarsko polje, Sungerski lug i dr.) na kojima su se zbog povoljnoga prometnog položaja kraja i zaravnjenog terena s akumuliranim plodnim tlom, koje je pogodno za gradnju i poljodjelstvo, formirala naselja goranskog područja i pripadajući mozaici poljoprivrednih površina (usitnjene parcele pod oranicama, livadama, pašnjacima, voćnjacima i sl.). Naselja su smještena uz rubove polja (Lič uz istoimeno polje) i jezera (Fužine – Bajer i Lokve – Lokvarsko jezero), protežu se središnjim dijelovima polja (Mrkopalj, Ravna Gora) ili pak volumen izgrađenog dijela naselja dominira plohom polja (Delnice, Vrbovsko). Uza staru Karolinsku cestu, koja povezuje Karlovac s Rijekom, razvijena su naselja Vrbovsko, Ravna Gora, Mrkopalj (jedno od najstarijih goranskih naselja) i Fužine (zaštićena kulturno-povijesna cjelina), dok su uz Lujzijanu smještena naselja Moravice, Skrad, Delnice i Lokve. Neka od naselja povezuje i željeznička pruga (Vrbovsko, Brod Moravice, Delnice, Fužine), a kroz Delnice, Ravnu Goru i Fužine prolazi i autocesta Zagreb – Rijeka. Iako graditeljska baština ovog prostora ima slojeve od 15. stoljeća, kada su njime upravljali Frankopani, tijekom velikog dila povijesti ovaj je kraj bio izoliran od ostatka Hrvatske, tako da njegove graditeljske povijesne slojeve možemo pratiti dominantno od 19. stoljeća do danas. Njegov je razvoj primarno povezan s gradnjom Lujzijane, potom Karoline, a primarno gradnjom željeznice, kao što je već navedeno. Stoga se relativno skromna očuvana kulturno-povijesna i graditeljska baština ponajprije očituje u cjelinama seoskih naselja s očuvanom tradicionalnom goranskom organizacijom naselja (Velika Lešnica, Prezid, Male Drage, Kuti – Brod Moravice i dr.). Tragovi ljudske intervencije vidljivi su i u dolini Kupe, gdje su se ljudi stoljećima bavili poljoprivredom. Tipičan način korištenja prostora raštrkana su mala seoska naselja i zaseoci s usitnjenim površinama orani-

ca u neposrednoj blizini kuća te s relativno velikim voćnjacima, a okružena livadama za ispašu stoke. Osim sela Razloge (podno izvora Kupe), koje ima djelomično očuvanu tradicijsku arhitekturu, seoska su naselja danas većinom napuštena ili se koriste samo vikendima. Izvan krških polja i dolinskih proširenja uz vodotoke poljoprivredne su površine zastupljene u obliku planinskih livada i pašnjaka, kojima se posebno ističu vršni dijelovi masiva Risnjaka i Snježnika svjedočeći o nekadašnjoj intenzivnoj ispaši domaćih i divljih životinja.

Osim bavljenja poljoprivredom, lovstvom i ribarstvom te dominantno šumarstvom i drvnom industrijom povoljan geoprometni položaj omogućio je i razvoj turizma, čiji počeci sežu u 1920-e, te koji je utemeljen pretežito na prirodnim bogatstvima prostora Gorskog kotara (Nacionalni park Risnjak, strogi rezervat Bijele i Samarske stijene, Bjelolasica, Kamačnik, špilja Lokvarka, Lokvarsko jezero i dr.), zimskom turizmu (Mrkopalj, Platak, Bjelolasica) te sportu i rekreaciji (Delnice, Fužine, Ravna Gora i Čabar).

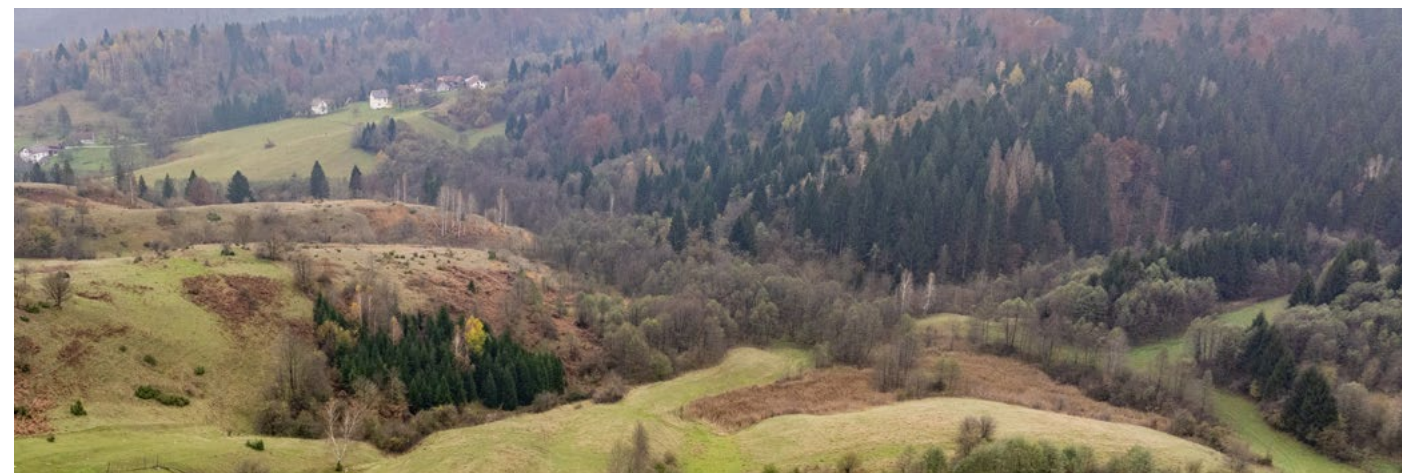
VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

U strukturi dominiraju voluminozne reljefne forme gorско-planinskog krajobraza pod tamnom, šumskom vegetacijom, u čijem se središnjem dijelu nalazi potez krških polja na kojima su smještena naselja nastala uz važne prometne pravce. Raščlanjenost volumena padina dodatno naglašavaju brojne bujice, povremeni tokovi i potoci oblikujući usjeke i doline, čiji su rubovi ublaženi šumskom vegetacijom, a posebno su istaknute doline rijeka Kupe i Dobre – osobito njihovi kanjonski dijelovi.

Ritmična izmjena reljefnih formi, praćena kontinuiranom izmjenom prirodnih i antropogenih krajobraznih uzoraka, te njihovi međuodnosi doprinose stvaranju dinamičnog i kompleksnog prostora naglašeno prirodnih obilježja. Unutar područja svojim se vizualno-doživljajnim obilježjima osobito ističu dva zaštićena područja – Nacionalni park Risnjak te Bijele i Samarske stijene. U tim je područjima posebno zanimljiv kontrastan i dinamičan odnos ostvaren između kompaktne, tamne šumske plohe i ogoljelih, svijetlih vrhova, na kojima se izmjenjuju livade, stijene i litice. Osim njih kao glavni akcent doline rijeke Kupe ističe se njezin izvor, smješten ispod 100 m visoke litice Kupičkog vrha, a na području Skrada 800 m dug kanjon Vražji prolaz i obližnja 70 m visoka stijena Zeleni vir. U blizini naselja Vrbovsko ističe se kanjon rječice Kamačnik, usječen u masiv Velike Kapele, koja se ulijeva u rijeku Dobru preko manjeg slapa. Područje zbog razvedenosti terena karakterizira izmjena otvorenih i zatvorenih prostora u kojima pogledi često ne sežu daleko s obzirom na to da su ograničeni, odnosno definirani i usmjereni padinama pojedinih reljefnih uzvišenja i visokom vegetacijom. Na vizualnu izloženost i otvorenost ponajprije utječu nadmorske visine, koje su i više od 1500 m, zbog čega se prostor ne može sagledati s jedne točke, već su vizure često kratke i zatvorene, a panoramski je moguće sagledati prostor tek s vršnih dijelova.

SELO STARI LAZ

PODRUČJE GOMIRJA

NASELJE MORAVICE

ZASELAK ZELIĆI U NASELJU MUSULINI

PRIRODNE KVALITETE:

- posebna obilježja reljefa koji pokriva krš, s mjestimično izraženim tipičnim krškim oblicima (ponikve, škrape, ponori, jame, ponornice), koji je posebice izražen na području NP-a Risnjak te Bijelih i Samarskih stijena;
- posebna obilježja vodnih tijela – vodotok Kupe s brzacima i slapovima (izvor zaštićen kao hidrološki spomenik prirode);
- prirodnost i očuvanost šumske vegetacije u cijeloj regiji, osobito unutar NP-a Risnjak, gdje se posebno ističu i očuvane livade (mrazišta);
- posebna obilježja vegetacije ugroženih i/ili rijetkih travnjačkih staništa (brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi, mezofilne livade košaniice srednje Europe i istočno-jadranski kamenjarski pašnjaci epimediteranske zone), koji su zastupljeni u Lič polju, oko Ravne Gore i Vrbovskog;
- vrijedna prirodna područja – značajni krajobrazi Kamačnik te Vražji prolaz i Zeleni vir, dvije park-šume (Japlenški vrh, Golubinjak) te posebni rezervat šumske vegetacije Debela lipa–Velika rebar;
- gotovo se cijela površina regije nalazi unutar ekološke mreže Natura 2000 (oko 85%), pri čemu se veličinom ističe Gorski kotar i sjeverna Lika.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- očuvanost zaštićene kulturno-povijesne cjeline grada Fužina;
- povijesni značaj i očuvanost ruralnih naselja s očuvanom tradicijskom matricom (Razloge, Velika Lešnica, Prezid, Male Drage, Kuti – Brod Moravice, Doluš, Delači, Maklen i dr.);
- kulturna simboličnost memorijalnog krajolika Matić poljane u Mrkoplju.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- vizualna cjelovitost padina pod visokom šumskom vegetacijom i cjelina naselja s pripadajućim poljoprivrednim površinama i/ili jezerima unutar krških polja;
- prostorni identitet NP-a Risnjak, Bijelih i Samarskih stijena, izvora rijeke Kupe, kanjona Kamačnik i Vražjeg prolaza sa stijenom Zeleni vir;
- istaknuta vizualna obilježja ruralnih naselja s očuvanom tradicijskom matricom;
- panoramske vizure iz vršnih dijelova područja.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- oštećenje drvene mase zbog ledoloma i olujnih vjetrova, uključujući u NP-u Risnjak;
- tri hidroelektrane (crpna HE Fužine, reverzibilna HE Lepenica i HE Zeleni vir);
- napuštanje poljoprivrednog zemljišta, deruralizacija;
- loše stanje privatnih šuma zbog usitnjenosti posjeda, visoke životne dobi šumoposjednika, nesređenog vlasništva i slabe zainteresiranosti za gospodarenje šumom (naglo širenje potkornjaka uzrokuje sušenje smreke);
- sukcesija travnjačkih staništa zbog nestanka stočarstva;
- potencijalna ugroza svim tipovima travnjaka jest povećan pritisak off-road vožnji, zbog kojih se otvaraju šumski putovi i terenske ceste;
- ugrozu vodenih staništa predstavlja promjena hidroloških uvjeta zbog ljudskih aktivnosti ili kao posljedice klimatskih promjena, ali i unos i širenje invazivnih stranih vrsta;
- četiri nesanirana odlagališta komunalnog otpada;
- eksploatacija arhitektonsko-građevnog kamena;
- širenje naselja i građevinskih zona u vrijedan šumski prostor na rubovima naselja;
- napuštena seoska naselja;
- gubitak identiteta i prostorni konflikti (neusklađenost povijesne i suvremene izgradnje).

PLANIRANI PRITISCI

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja dvaju igrališta za golf (508 ha) i centra za zimske sportove (37 ha).

→ INFRASTRUKTURA:

Promet:

- izgradnja Jadranske autoceste Rijeka – Žuta Lokva: spajanje s trasom autoceste Zagreb – Split u čvoru Žuta Lokva;
- izgradnja županijske ceste: cestovni pravac na potezu D-8 (Krm potska Ruka) – Vrataruša – Francikovac – D-23 (Vratnik);
- izgradnja koridora pruge za međunarodni promet visoke učinkovitosti;
- dogradnja drugog kolosijeka i korekcija dijela trase postojeće pruge za međunarodni promet Rijeka – Karlovac – Zagreb.

Energetika:

- izgradnja dalekovoda 2×400 kV;
- izgradnja dvaju međunarodnih magistralnih te jednoga lokalnog plinovoda;
- izgradnja triju VE-a.

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju terena i istaknuta geomorfološka obilježja (pokriveni krš, ponikve, škrape, ponori, jame, ponornice, stijene, litice, točila, grote, izvori, kanjoni, brzaci, slapovi i sl.), vegetacijska obilježja autohtonih šuma (bukove, bukovo-jelove šume te smrekove i jelove šume) te livade i mrazišta. Nove zahvate planirati tako da se integriraju u prirodna obilježja.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobrazne (NP Risnjak, Bijele i Samarske stijene, izvor rijeke Kupe, kanjoni Kamačnik i Vražji prolaz te Zeleni vir) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom ga i promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP5	Očuvati prirodnu obalu rijeka, vodna tijela (rijeke Kupa i Dobra, izvori, potoci, brojna akumulacijska jezera) te pripadajuću visoku vegetaciju. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja obale i vodnih tijela (riječne plaže, prudove, meandre, potoke, bujičnjake itd.) u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost zaštićenih područja prirode (NP Risnjak, strogi rezervat Bijele i Samarske stijene, značajni krajobrazi Kamačnik te Vražji prolaz i Zeleni vir, dvije park-šume (Japlenški vrh, Golubinjak) te posebni rezervat šumske vegetacije Debela lipa – Velika rebar) i značajnih prirodnih područja krajobrazu uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitosti područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na kompaktnim šumskim područjima (bjelogorične, crnogorične i mješovite šume) te područjima vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti (područja s autohtonom šumskom vegetacijom, brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi, mezofilne livade košaniice srednje Europe i istočnojadranski kamenjarski pašnjaci epimediteranske zone, očuvane livade (mrazišta)).	CKP1 CKP2
SP8	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja na kompaktne i cjelovite šumske krajobrazne koji se nalaze između građevinskih područja i koji su važni elementi prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja, spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati prirodna poplavna i močvarna područja zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Koristiti se prirodnim retencijama za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka i akumulacijskih jezera (Lokvarka i Mrzle Vodice pokraj naselja Lokve te akumulacijska jezera Lepenica, Bajer i Potkoš kod naselja Fužine) krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodnih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti se autohtonom vegetacijom iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati četiri nesanirana odlagališta komunalnog otpada i ostala divlja odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu te površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmoličke vegetacije.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA1	Pri planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija, osobito na području zaštićenih povijesnih urbanih (Fužine) i ruralnih cjelina (Razloge, Velika Lešnica, Prezid, Male Drage, Kuti – Brod Moravice, Doluš, Delači, Maklen i dr). Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.).	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju povijesne (tradicionalne) ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobrazna.	CKA1 CKA2
SA4	Nova naselja planirati kao autentična mjesta koja nude visoku kvalitetu života uz poštovanje prirodnih i antropogenih obilježja područja.	CKA1
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima, npr. uz obale rijeke Kupe i Dobre.	CKA1 CKA2
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (zaštićene kulturno-povijesne cjeline grada Fužina, ruralna naselja s očuvanom tradicijskom matricom, memorijalni krajolik Matić poljane u Mrkoplju) tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolici i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput preizgrađenih zona (trgovačko-uslužnih, stambenih i apartmanskih) lišenih zelenila i javnih prostora, zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, neuređenih industrijskih i gospodarskih zona itd.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne cjeline, osobito napuštene i degradirane dijelove prostora.	CKA2 CKA3
ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima (planinske livade i pašnjaci, poljoprivredne površine uz dolinska proširenja vodotoka) poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobrazna (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente poljoprivrednog krajobrazna (voćnjake, živice itd.).	CKA4
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada te samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim i vrijednim poljoprivrednim krajobrazima. Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar poljoprivrednih krajobrazna te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze, predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobrazna u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobrazna.	CKA4

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Očuvati vizualnu cjelovitost i identitet malih, kultiviranih dolina s naseljima i vodotocima te šumovitih padina višega gorja poticanjem krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno specifične prostorne odnose padina pod visokom šumskom vegetacijom i cjelina naselja s pripadajućim poljoprivrednim površinama i/ili jezerima unutar krških polja.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana te vjetroelektrana u iznimnim, vizualno-doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Za uspostavu solara posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom.	CKV1 CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja i gradnju turističkih naselja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na istaknutim vrhovima i grebenima gorskih formacija.	CKV1 CKV2
SV8	Identificirati iznimne i vizualno-doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze (NP Risnjak, Bijeće i Samarske stijene, izvor rijeke Kupe, kanjon Kamačnik i Vražji prolaz sa stijenom Zeleni vir, kanjonski dijelovi dolina Kupe i Dobre) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, a potom ga promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno-doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima (zasjeci, kamenolomi, gospodarsko-poslovne zone), koja narušavaju postojeće vizualno-doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima kamenoloma osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sadržaja jer bi se inače mogle stvoriti nove degradacije – primjerice područja gospodarsko-poslovne namjene, razne infrastrukturne objekte (crpne stanice, pročišćivači) ili pak sportsko-rekreacijske sadržaje kao što su adrenalinski parkovi, motostaze itd.	CKV3
SV16	Sva četiri nesanirana odlagališta komunalnog otpada te divlja odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu ukloniti te sanirati površine tako da se vrate u stanje blisko prvotnomu.	CKV3

3.2.
KRAJOBRAZNA
REGIJA
**OGULINSKO
PLAŠČANSKA
UDOLINA**

OGULINSKO PLAŠČANSKA UDOLINA

KRAJOBRAZ POBRĐA S KRŠKIM POLJIMA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUH VAT/SMJEŠTAJ

Sjeveroistočni rub gorske Hrvatske u podnožju Velike i Male Kapele, na dodiru Gorskoga kotara, Like i kontinentalne Hrvatske.

DEFINIRAJUĆI KRITERIJI:

- geologija: karbonatne stijene mjestimično pokrivene rastresitim sedimentima;
- reljef: zatvorena krška depresija (zavala).

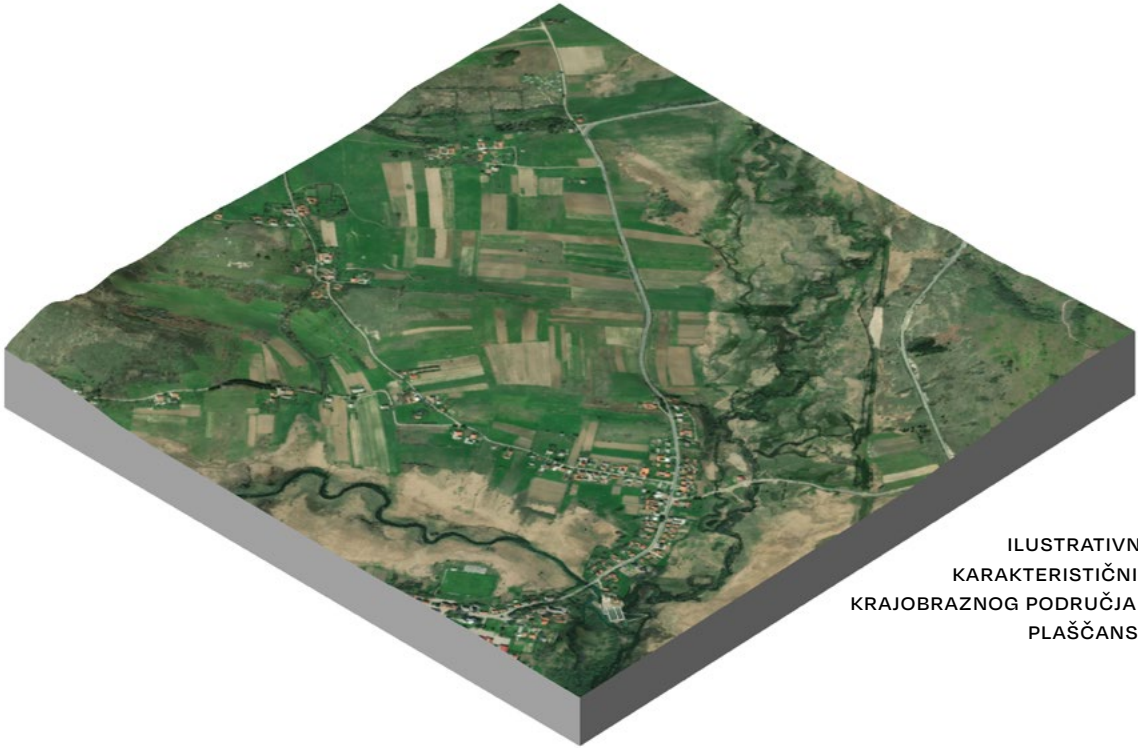
KLJUČNA OBILJEŽJA:

- udolina između zaravnjenoga krškog područja i gorja;
- karbonatno područje luskave strukture, razlomljeno brojnim rasjedima;
- dominantan prirodni površinski pokrov: bukove i bukovovo-jelove šume, hrastovo-grabove šume i travnjačka vegetacija;
- naplavne ravnice rijeka unutar krških polja s mrežom brojnih raspršenih urbaniziranih i seoskih naselja te zaselaka unutar mozaika oranica, pašnjaka i šumaraka.

KARAKTER KRAJOBRAZA

Krajobraz velikih, kultiviranih krških polja s naseljima i vodotocima te šumovitih padina pobrđa.

PRIRODNA OBILJEŽJA
Ogulinsko-plašćansku udolinu karakterizira izdužena forma i dinarski smjer pružanja SZ-JI te prostrana krška polja (Ogulinsko i Plaško polje), koja su okružena visinski razvedenijim terenom, u kojem dominiraju hrptovi i glavice uzvišenja izmjenjujući se s manjim udolinama. Egzogeni procesi oblikovali su karbonatnu podlogu koju uglavnom grade vapnenci, dolomiti i breče, mjestimično prekrivenu naslagama aluvija (u koritima vodotoka) i proluvija (podno strmih padina). Tako su i tla razvijena većinom na vapnencima i dolomitima, i to uglavnom kao kalkokambisoli, rendzine ili kalkomelanosoli. Ako je matični supstrat ipak nekarbonatni les ili reliktna crvenica, formirana su uglavnom distrična smeđa tla. U poljima se tipično nalaze močvarno-glejna, djelomično hidromeliorirana tla. Na karbonatnoj osnovi oblikovan je krški (i fluviokrški) površinski i podzemni reljef s brojnim povremenim i stalnim krškim vodotocima (Ogulinska Dobra, Zagorska Mrežnica, Dretulja, Vrnjika, Vera, Munjava i dr.). Površinski tokovi navedenih ponornica pritom su erodirali podlogu i akumulirali aluvijalne naslage mjestimično stvarajući široke doline s naplavnim ravnicama, u kojima se ističu zone s mnoštvom ponikvi (npr. zone Brezovice i Bukovice) te drugi krški oblici poput ponora rijeke Dobre, kojim završava njezin kanjon (Đulin ponor), njegova špiljskog sustava (Đulin ponor –

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA OGULINSKO
PLAŠČANSKE UDOLINE

Medvedica) i krškog izvora Sinjac, dubine 203 m, koji je važno speleoronilačko nalazište. Nešto se više od dvije trećine regije nalazi pod šumskom vegetacijom, pri čemu su prostraniji šumski kompleksi na padinama koje zatvaraju udolinu, a manji šumarci na vršnim su predjelima terena u samoj udolini. Dominiraju bukove i bukovo-jelove šume, dok se u sjevernom i središnjem dijelu nalaze i veće površine ilirskih hrastovo-grabovih šuma. Osim šumske vegetacije manjim su dijelom zastupljeni i travnjaci (brdske livade, mezofilne livade košanice i sl.), osobito unutar polja, odnosno uz potoke, rijeke i u širem području naselja.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Zbog povoljnih prirodnih (plodna i duboka tla omogućavaju razvoj poljoprivrede, a padine pobrđa pod šumom razvoj šumarstva) i geoprometnih obilježja, područje je tijekom povijesti imalo povoljne uvjete za naseljavanje. Međutim, kao i velik dio Like, ovaj je prostor pretrpio teško razdoblje u vrijeme turske invazije, od 15. do 18. stoljeća, kada je potpuno prekinut urbani kontinuitet te su izbrisani svi povijesni slojevi, naselja razrušena, a stanovništvo raseljeno. Posljedično, razvoj naselja od 19. stoljeća do danas bio je vrlo spor i rijedak. Kao iznimka ističe se Ogulin, koji je nastao u podnožju Kleka, na obali rijeke Dobre. Ogulin se razvio oko tvrđave (Stari grad Ogulin) koju je potkraj 15. stoljeća podignuo Bernardin Frankopan – vanjski plašt utvrde sačuvan je do danas. Razvoj gradskog naselja sustavno je nastavljen u baroknom duhu sve do druge polovice 19. stoljeća kada se gradnjom željezničke pruge Zagreb – Karlovac – Rijeka 1873. godine intenzivirala gradnja u tom području. Jugoistočno od Ogulina uza željezničku prugu, a odvojeno koridorom autoceste A1, nalazi se naselje Oštarije, na obali Zagorske Mrežnice. Struktura naselja temelji se na mreži prometnica koje se pružaju iz njegova središnjeg dijela prema okolici, a uz koje su smješteni raštrkani nizovi kuća i zaseoci međusobno povezani cestama. Podjednake je strukture i naselje Josipdol, smješteno južno od Oštarija na križanju državnih cesta, a u južnom dijelu Plaškog polja nalazi se istoimeno naselje na obali rijeke Dretulje, nedaleko od kojeg se nalaze ruševine srednjovjekovnoga grada Plasi. Ostatak reljefno razvedenijeg područja (između Ogulinskog i Plaškog polja) također je naseljeno, pri čemu se raštrkani zaseoci s mozaicima poljoprivrednih površina na nižem terenu izmjenjuju s predjelima šumske vegetacije na višim dijelovima područja. Nadalje, s obzirom na akumulirano plodno tlo i zaravnjen teren, unutar strukture poljoprivrednog krajobraza prevladavaju mozaici kultiviranih

površina usitnjene parcelacije s najvećim udjelom oranica, zatim livada, pašnjaka i voćnjaka. Smješteni su u dva veća krška polja (Ogulinsko i Plaščansko) i nekoliko manjih polja, međusobno odvojenih humovima. Prisutni su i krški pašnjaci, koji se uglavnom nalaze na padinama i u podnožju Janje gore, u okolici Plaškog.

U Ogulinskom polju ističu se još dva umjetna jezera nastala podizanjem brana za potrebe hidroelektrane Gojak (1959. godine). Na krajnjem zapadnom dijelu jezero je Sabljaci nastalo potapanjem dijela polja južno od Sabljak Sela, a ujezerenjem dijela toka Dobre neposredno pred njezinim ponorom u Ogulinu nastalo je jezero Bukovnik.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

Područje je mjerilom veliko i izduženo, unutar sebe razvedeno nižim volumenima brda i pobrđa naglašene prirodnosti na antropogenim plošnim elementima krških polja u podnožju. Rubno je omeđeno naglašenim tamnim i visokim volumenima Male i Velike Kapele (jugozapadno) i nižim pobrdem na sjeveroistočnom rubu prema Kordunu. Snažno su izraženi antropogeni linijski elementi velikih prometnica koje se pružaju duž udoline, osobito autoceste koja presijeca područje poprečno, od sjevera prema jugu, ali i prirodnih linijskih elemenata poput kanjona i korita rijeka (kanjonski tok Dobre, meandrirajuća forma Dretulje u Plaškom polju i dr.). Unutar mozaika poljoprivrednih površina u polju posebno je istaknuta ploha jezera Sabljaci kao akcent i orijentir u prostoru. Navedena izmjena karaktera struktura tvori brojne manje prostorno-funkcionalne i vizualne cjeline, sagledive unutar vlastitih granica (vizure na otvorenim prostorima polja i jezera duboke su i pregledne, osobito u rubnim dijelovima padina), dok je područje u cjelini zatvoreno i nepregledno, a doseg vizura definiran je rubovima šuma i reljefnim uzvišenjima. Iz velikog broja raznolikih prirodnih elemenata (vodotoka, poplavnih područja, geobaštine, šuma i sl.), koji su u kontrastnom, ali skladnom odnosu s antropogenim elementima krajobraza (kulturno-povijesna cjelina grada Ogulina i stari grad Ogulin, mozaici naselja s usitnjenim poljoprivrednim površinama), proizlazi kompleksan i koherentan prostor. On je zbog slabije naseljenosti ostao relativno očuvan od nepoželjnih oblika izgradnje i intenzivne poljoprivrede, no procesi deagrarizacije i depopulacije tijekom desetljeća uzrokuju postupni gubitak specifičnosti područja, poput načina obrade poljoprivrednog zemljišta te tradicionalne arhitekture.

JEZERO SABLJACI

KUĆINIĆ SELO

SELO CEROVNIK

PODRUČJE SABLJAKA MODRUŠKIH

PODRUČJE KAŠEVARA U NASELJU OTOK OŠTARIJSKI

VREDNOVANJE

PRIRODNE KVALITETE:

- bogata hidrološka mreža povremenih i stalnih krških vodo-toka;
- posebna obilježja reljefa – Đulin ponor, ujedno najveći ulaz u špiljski sustav Đulin ponor – Medvedica (najdulji špiljski su-stav u Hrvatskoj), te krški izvor Sinjac;
- zbog aktivne i složene hidrologije te brojnih speleoloških objekata jedno od najbogatijih podzemlja u Hrvatskoj;
- posebna obilježja vegetacije ugroženih i/ili rijetkih travnjač-kih staništa (brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi, mezofilne livade košanice srednje Europe i bujadni-ce), koja su najviše zastupljena u dijelovima udoline između Josipdola i Plaškog;
- više od dvije trećine regije unutar ekološke mreže Natura 2000.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- kulturna simboličnost i povijesni značaj zaštićene kultur-no-povijesne cjeline naselja Ogulin i staroga frankopansko-ga grada Ogulina, koji je smješten nad liticom (Đulin ponor);
- kulturna simboličnost i povijesni značaj zaštićene kultur-no-povijesne cjeline naselja Modruš i staroga grada Modruš, ruševina staroga grada Plaškog te ostale kulturne baštine (crkve, mostovi, arheološka nalazišta.)

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- prostorni identitet jezera Sabljaci, staroga grada Ogulina, Đu-lina ponora, kanjonskog toka rijeke Dobre i meandrirajućeg toka rijeke Dretulje te mosta na rijeci Mrežnici u Oštarijama;
- istaknuta vizualna obilježja, kompleksnost i koherentnost koje proizlaze iz međudodnosa brojnih prirodnih i antropo-genih krajobraznih uzoraka u krškim poljima i na padinama pobrđa;
- istaknuta vizualna obilježja očuvanih povijesnih dijelova na-selja.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- poplavna područja uz Dretulju;
- hidroelektrana Gojak;
- napuštanje seoskih naselja, zaselaka i pripadajućih
- poljoprivrednih površina prisutno u cijeloj regiji;
- čista sječa na padinama radi gospodarenja šumama;
- dva postojeća eksploatacijska polja kamena;
- postojeće odlagalište otpada u postupku sanacije;
- širenje industrijskih zona – Ogulin, Otok Oštarijski;
- širenje naselja i građevinskih zona linearno uz prometni-ce na nekadašnje poljoprivredne površine.

PLANIRANI PRITISCI

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja dviju zona sportsko-rekreacijske namjene (118 ha);
- izgradnja jedne zone gospodarske namjene (70 ha).

→ INFRASTRUKTURA

Promet:

- izgradnja brze ceste, obilaznice (državne ceste) i pruge velike propusne moći.

Energetika:

- izgradnja dvaju DV-a 2×440 kV, jednoga magistralnog plinovoda i jednog SE-a.

CILJEVI I SMJERNICE

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju terena i istaknuta geomorfološka obilježja (naplavne ravni, ponikve, hrptovi, glavice, ponori, jame, špilje, ponornice, izvori, kanjoni, meandri, vodotoci i sl.), vegetacijska obilježja autohtonih šuma (bukove, bukovo-jelove šume te hrastovo-grabove šume) te brdske livade, mezofilne livade košanice unutar polja. Nove zahvate planirati tako da se integriraju u prirodna obilježja.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobrazne (zone s mnoštvom ponikvi (npr. zone Brezovice i Bukovice), ponor rijeke Dobre (Đulin ponor), izvora Sinjac) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti, potom ga promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP4	Održavati zaštitne pojase te rubna staništa prirodne vegetacije (npr. pojase zeljaste vegetacije, živica, šibljaka ili grmlja) gdje god je moguće uz bujičnjake i ceste te za omeđivanje poljoprivrednih površina.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost zaštićenih područja prirode i značajnih prirodnih područja krajobrazna (dio doline rijeke Mrežnice, dolina rijeke Dretulje, dio oko rijeke Dobre, područje oko Modruša i jezera Sabljaci, Đulin ponor) uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitost područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na kompaktnim šumskim područjima na padinama te područjima vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti (područja s autohtonom šumskom vegetacijom, brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi, mezofilne livade košanice srednje Europe i bujadnice).	CKP1 CKP2
SP8	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja na kompaktne i cjelovite šumske krajobrazne koji se nalaze između građevinskih područja i koji su važni elementi prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati prirodna poplavna i močvarna područja zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Ističe se poplavno područje uz Dretulju. Koristiti se prirodnim retencijama za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka i akumulacijskih jezera (Sabljaci i Bukovnik) krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodnih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti se autohtonom vegetacijom iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati jedno nesanirano odlagalište komunalnog otpada i ostala ilegalna odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu i površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati sva posječena prirodna šumska područja pošumljavanjem.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA1	Pri planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija, osobito na području zaštićenih povijesnih cjelina naselja Ogulin i Modruš. Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.).	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju tradicionalne ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati daljnje širenje u visoko vrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima npr. uz obale rijeka.	CKA1 CKA2
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (zaštićenu kulturno-povijesnu cjelinu grada Ogulina, kulturno-povijesnu cjelinu grada Ogulina, stare gradove Ogulin, Modruš i Plaški, brojne crkve i ostalu kulturnu baštinu) tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolici i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja (stari gradovi Ogulin i Modruš) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput zona (trgovačko-uslužnih i gospodarsko-poslovnih) lišenih zelenila i javnih prostora, zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, neuređenih industrijskih i gospodarskih zona itd.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne cjeline, osobito napuštene i degradirane dijelove prostora.	CKA2 CKA3
ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima (unutar Ogulinskog i Plaščanskog polja) poticati razvoj oblika poljoprivrede niskog intenziteta (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente poljoprivrednog krajobraza (voćnjake, živice itd.).	CKA4
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada te samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim i vrijednim poljoprivrednim krajobrazima. Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar poljoprivrednih krajobraza te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA25	Spriječiti prenamjenu vrijednoga poljoprivrednog zemljišta u krškim poljima u građevinsko.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze, predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/ regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Očuvati vizualnu cjelovitost i identitet velikih, kultiviranih krških polja s naseljima i vodotocima te šumovitih padina pobrđa poticanjem krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno specifične prostorne odnose padina pod visokom šumskom vegetacijom te cjelina naselja s pripadajućim poljoprivrednim površinama i/ili jezerima unutar krških polja	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana u iznimnim, vizualno-doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Za uspostavu solara posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom.	CKV1 CKV2
SV6	Očuvati postojeće i uspostaviti nove zelene cezure, koje imaju funkciju osiguravanja kvalitetnog ambijenta i sprečavanja kontinuirane izgradnje duž prometnica.	CKV1
SV9	Predstaviti vizualno-doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima (zasjeci i visoki nasipi autocesta, kamenolomi, gospodarsko-poslovne zone), koja narušavaju postojeće vizualno-doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima dvaju kamenoloma osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sadržaja jer bi se inače mogle stvoriti nove degradacije – primjerice područja gospodarsko-poslovne namjene, razne infrastrukturne objekte (crpne stanice, pročišćivači) ili pak sportsko-rekreacijske sadržaje kao što su adrenalinski parkovi, motostaze itd.	CKV3
SV16	Ne sanirano odlagalište komunalnog otpada te postojeća divlja odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u stanje blisko prvotnomu.	CKV3
SV17	Spriječiti čistu sječu radi gospodarenja šumama u iznimnim, vizualno-doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima.	CKV1 CKV2

3.3.A.
KRAJOBRAZNA
REGIJA
**MALA I VELIKA
KAPELA
S PLITVIČKIM
PODRUČJEM**

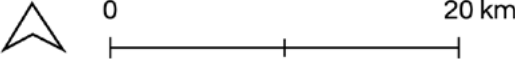
PLITVICA SELO I JEZERO KOZJAK

MALA I VELIKA KAPELA S PLITVIČKIM PODRUČJEM

KRAJOBRAZ VIŠEGA GORJA S KRŠKIM POLJIMA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUH VAT/SMJEŠTAJ

- Središnji dio gorske Hrvatske, na sjeveroistoku omeđen Ogulinsko-plašćanskom udolinom, a na jugozapadu središnjim prostorom Like.

DEFINIRAJUĆI KRITERIJI:

- geologija: karbonatne stijene mjestimično pokrivene rastresitim sedimentima
- reljef: više gorje
- hidrologija: bogata hidrografska mreža
- vizualno obilježje: barijera između dva zaravnjena područja

KLJUČNA OBILJEŽJA:

- karbonatna osnova regije koju čini istaknuta planinska vršna zona i niže položene doline te polja pod sedimentnim naslagama;
- borana struktura razlomljena brojnim rasjedima dinarskog smjera pružanja;
- veći broj povremenih i stalnih vodotoka, jezera i poplavnih područja;
- pretežno visoka šumska vegetacija: bukove i bukovo-jelove šume, smrekove i jelove šume, šume crnog i običnog bora, vlažne i periodično poplavljene šume te močvarne šume crne johe;
- mala, rijetka i raštrkana seoska naselja na rubovima kultiviranih krških polja s mozaicima oranica, livada, pašnjaka i šumaraka podno uzvišenja;
- izostanak gradskih naselja.

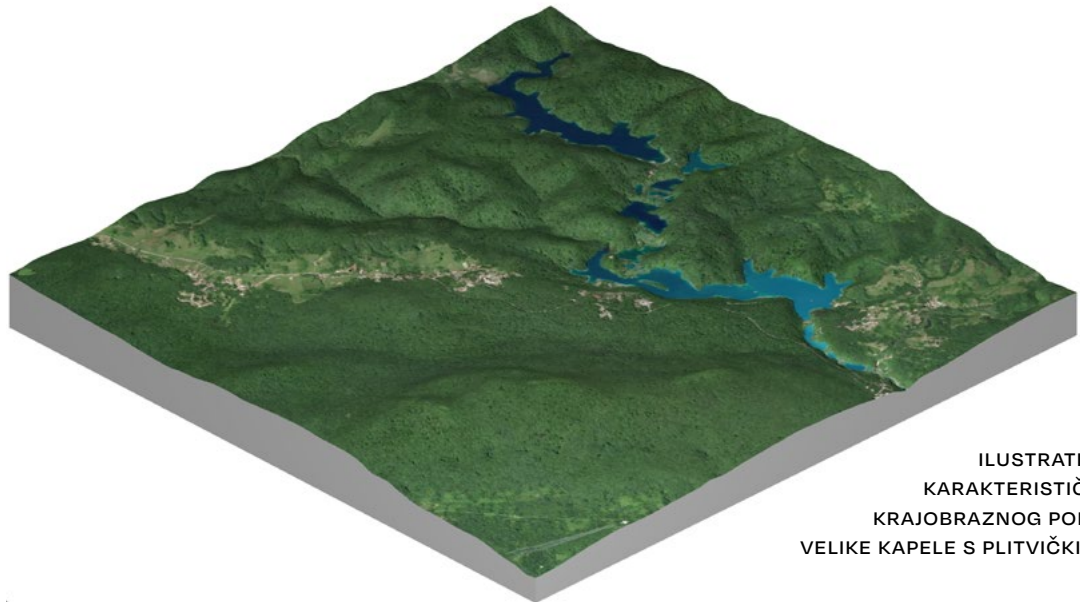
KARAKTER KRAJOBRAZA

Krajobraz malih, kultiviranih krških polja sklonih plavljenju te šumovitih padina višega gorja unutar kojih se smjestio sustav krških jezera povezanih sedrenim barijerama i slapovima.

PRIRODNA OBILJEŽJA

Reljef Male i Velike Kapele dinarskog je smjera pružanja (SZ-JI) i čini najuži dio hrvatskoga gorskog praga, a obilježavaju ga istaknute planinske vršne zone (Seliški vrh, 1279 m; Nikina plasa, 1268 m; Krivi javor, 1204 m; Crni vrh, 1104 m i dr.), nizovi gorskih hrptova te niže položene doline i polja (Jasenačko, Drežničko, Črnac polje, Stajničko, Dabarsko, Vrhovinsko polje i dr.), čija su dna ispunjena sedimentima. U sastavu terena prevladavaju vapnenci, dolomiti i breče, mjestimično prekriveni deluvijalnim, proluvijalnim i aluvijalnim naslagama, barskim sedimentima i sedrom, a dominiraju plića automorfna tla, razvijena na vapnencima i dolomitima (kalkomelanosol, rendzina i kalkokambisol). Na obroncima Kapela velik je broj izvora, dok su u poljima, na dijelovima terena građenima od naslaga manje propusnosti, zastupljeni brojni povremeni i stalni vodotoci, blata čiji vodostaj varira s obzirom na oborine (Lička Jesenica, Veliko polje) te močvarna vegetacija uz vodotoke Vitunječicu, Jasenčicu, Jarugu i Ličku Jesenicu s brojnim pritocima. Svojom raznolikošću krških oblika posebno se ističe područje Plitvičkih jezera, koje obuhvaća 16 riječnih jezera čija su današnja obilježja rezultat taloženja sedrenih barijera, a dijele se na Gornja i Donja jezera. Najveća jezera su Proščansko jezero i Kozjak, dok su ostala jezera površinski puno manja. Voda dolazi iz Crne i Bijele rijeke te se stepenasto prelijeva iz jednog u drugo jezero preko slapova, odnosno sedrenih barijera. Spajanjem vode iz posljednjeg jezera i potoka Plitvice nastaje rijeka Korana, koja kanjonom otječe prema sjeveru. Plitvička jezera osobit su prirodni fenomen, prepoznat na nacionalnoj i međunarodnoj razini (nalazi se na UNESCO-ovoj Listi svjetske baštine).

Gotovo se cijela regija nalazi pod šumskom vegetacijom (80%), pri čemu dominiraju bukove i bukovo-jelove šume, a na krajnjem sjevernom i središnjem dijelu nalaze i veće površine smrekovih i jelovih šuma te šume crnog i običnog

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA MALE I
VELIKE KAPELE S PLITVIČKIM PODRUČJEM

bora. Uz poplavna područja i vodna tijela (npr. Drežničko polje) prisutne su vlažne i periodično poplavljene šume pretežno nizinskih područja te močvarne šume crne johe. Osim šumske vegetacije dominantno prisutne na padinama unutar polja i dolina prevladava travnjačka vegetacija, odnosno brdske livade, mezofilne livade košance i sl.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Dominantna prirodna obilježja, odnosno razvedeni gorsko-planinski teren i prevladavajući šumski pokrov, kao i smještaj u pograničnom području (od 15. do kraja 17. stoljeća prostor je bio pod turskom okupacijom koja je potpuno prekinula urbani kontinuitet prostora), uvjetovali su slabiju naseljenost područja. Naselja su razvijena na rubovima polja u podnožju uzvišenja (Drežnica, Lička Jesenica, Jasenak), odnosno na uzvisinama unutar polja (Jezerane u središnjem dijelu istoimenog polja), u obliku niza manjih sela i zaselaka. Povezuje ih nekoliko povijesnih prometnica – u sjevernom dijelu kroz Jasenak prolazi Rudolfina, koja spaja Ogulin i Novi Vinodolski, a kroz Jezerane prolazi Jozefina, koja spaja Karlovac i Senj. Istom trasom prolazi i autocesta, dijelom položena i u obliku tunela Mala Kapela (sjeverno od naselja Jezerane). Središnjim dijelom područja prolazi željeznička pruga koja povezuje kontinentalni i primorski dio. U Jasenačkom polju i uz Plitvička jezera razvijena su turistička naselja sa sportsko-rekreacijskim sadržajima, pri čemu se u potonjemu ističe veći broj zaštićenih kulturnih dobara (hidrocentrala na jezeru Burget, hotel Plitvice, vila Izvor i dr.).

Navedena prirodna obilježja utjecala su i na slabiji razvoj poljoprivrede, a unutar strukture poljoprivrednih površina dominiraju mozaici oranica, livada, pašnjaka te zapuštenih poljoprivrednih površina. One se nalaze u zaravnjenim dijelovima polja (polje podno zapadne strane Kleka u okolici naselja Potok Musulinski, Jasenačko polje podno južnih obronaka Velike Kapele, Rudopolje i okolica naselja Babin potok, Homoljačko polje i dr.) te u dolinama rijeka (dolina rijeke Vitunčice).

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

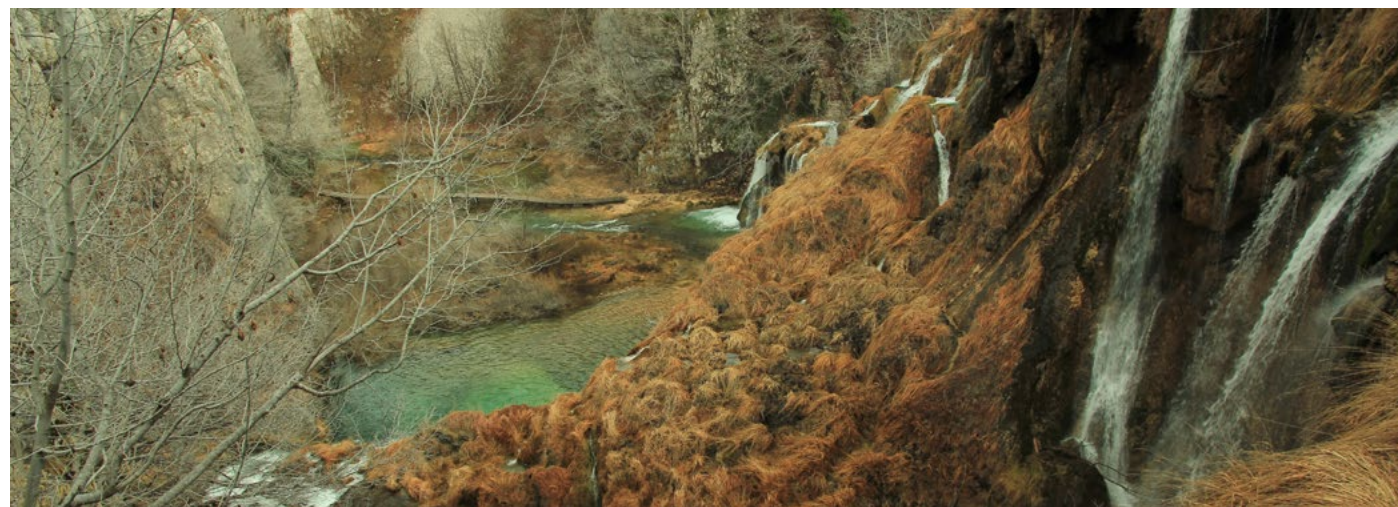
U strukturi dominira izduženi volumen planina pod tamnom, šumskom vegetacijom, tvoreći prostornu i vizualnu barijeru između Ogulinsko-plašćanske udoline i središnjega ličkog prostora, izražene homogenosti. Područje karakterizira razvedenost terena, a zbog prevladavajućih voluminoznih elemenata (uzvišenja i visokih šuma) u strukturi područja, ono je nepregledno i zatvoreno. Djelomično se otvara tek unutar krških polja na rubovima, gdje dominiraju plohe pod livadama, pašnjacima i močvarnom vegetacijom. Unatoč tomu, zbog njihova izduženog oblika (Črnc polje, Stajničko polje), odnosno malog mjerila i zatvorenosti unutar obronaka Kapele i okolnih manjih uzvišenja, ona se otvaraju tek na lokalnoj razini, unutar sebe. Navedenu usporednu izmjenu polja i uzvišenja prekidaju snažni poprečni linijski elementi infrastrukture, odnosno autocesta i željeznička pruga.

Unutar područja svojim se prostornim identitetom, reprezentativnošću i kompleksnošću posebno ističe Nacionalni park Plitvička jezera. Prostrane plohe jezera u odnosu na strme strane okolnih padina stvaraju kompleksne, ali harmonične vizualne cjeline unutar kojih se doživljaj mijenja prolaskom kroz prostor. Raznolikost krških oblika (slapovi, sedrene barijere, jezera) i vodno bogatstvo područja unose kompleksnost unutar vizualno i strukturno vrlo ujednačenog prostora. Osim Plitvičkih jezera svojom formom i naglašenom vertikalnošću ističe se i Klek – položenosti tamne, šumske vegetacije na padinama razgibanog volumena planine suprotstavljaju se svijetle, strme stijene u vršnom dijelu kao vizualni i prostorni akcent. Njegov prepoznatljivi oblik zbog svog je položaja na granici između volumena krškog masiva Kapele i prostrane udoline vidljiv s vrlo širokog područja.

Vršni dijelovi Kapela vidljivi su iz šireg područja, ali područje zbog razvedenosti reljefa nije moguće sagledati u cijelosti. Unutar područja otvaraju se vizure čiji je obuhvat definiran padinama gorja, a tek se unutar manjih cjelina naglašene otvorenosti i plošnosti (vizure s autoceste na Jezeransko polje, vizure sa šetnica i plovnih putova unutar NP-a i sl.) otvaraju široke i panoramske vizure.

PLITVIČKA JEZERA - JEZERA OKRUGLJAK, VELIKO I MALO JEZERO, BATINOVAC, VIR, GALOVAC I GRADINSKO

PLITVIČKA JEZERA

ČEPIČKO POLJE

OBRAĐENE PADINE KOD ZASELKA UKOTIĆ

PRIRODNE KVALITETE:

- posebna obilježja temeljnog fenomena Nacionalnog parka Plitvička jezera (jezera, slapovi, sedrene barijere);
- prirodnost i očuvanost šumske vegetacije u cijeloj regiji, osobito unutar posebnog rezervata šumske vegetacije Čorkova uvala (jedan od rijetkih ostataka nekadašnjih prašuma dinarske bukovo-jelove šume);
- značajni krajobraz Kleka prepoznatljiv je po oblicima istaknutih grebena Kleka i Klečice (Malog Kleka) strmih strana, gdje se posebno ističu ogoljele, okomite litice iznad padina pod šumama bukve i jele;
- značajni krajobraz Dabarsko polje (specifično po svojim hidrološkim obilježjima i povremenom plavljenju zbog kojeg ima specifičnu travnjačku vegetaciju);
- posebna obilježja vegetacije ugroženih i/ili rijetkih travnjačkih staništa (brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi, mezofilne livade košanice srednje Europe, bujadnice i vrištine vlasulje) zastupljenih u Jasenačkom, Drežničkom, Stajničkom i Vrhovinskom polju;
- najveći dio područja nalazi se unutar ekološke mreže Natura 2000 (oko 80%), pri čemu se veličinom ističu Gorski kotar i sjeverna Lika te područje nacionalnog parka.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- povijesni značaj i kulturna simboličnost zaštićene kulturno-povijesne baštine unutar Plitvičkih jezera – hidrocentrala na jezeru Burget, hotel Plitvice i vila Izvor;
- povijesni značaj prometnica Rudolfina i Jozefina.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- vizualna cjelovitost padina pod visokom šumskom vegetacijom;
- prostorni identitet, reprezentativnost i kompleksnost Plitvičkih jezera s velikom raznolikošću krških oblika i vodnim bogatstvom;
- istaknuta vizualna obilježja i prepoznatljivost planine Klek.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- polja u podnožju uzvišenja podložna plavljenju, bujice i erozije na padinama;
- planirane velike površine za razvoj vjetroelektrana;
- napuštanje seoskih naselja, zaselaka i pripadajućega poljoprivrednog zemljišta;
- eksploatacija mineralnih sirovina – šljunak (istražna lokacija), četiri napuštena eksploatacijska polja koja je potrebno sanirati;
- jedna lokacija odlagališta otpada koju je potrebno zatvoriti i sanirati;
- snažan pritisak turizma na posjetiteljsku (i ostalu) infrastrukturu unutar NP-a Plitvička jezera;
- postavljanje mobilnih kućica izvan turističkih zona (okolica Plitvica).

PLANIRANI PRITISCI

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- planirano proširenje djelomično izgrađenog centra za zimske sportove Jasenak (610 ha), turističkog naselja Jasenak (17 ha) te izgradnja centra za zimske sportove Jasenak 2, (37 ha) na krajnjem SZ regije.

→ INFRASTRUKTURA

Promet:

- izgradnja brze ceste Prijeboj – Korenica – Udbina;
- uz postojeći kolosijek željezničke pruge za međunarodni promet M202 Zagreb GK – Rijeka postavljanje još jednog kolosijeka;
- željeznička pruga za međunarodni promet.

Energetika:

- izgradnja dvaju DV-a 2×400 kV;
- izgradnja plinovoda dviju zona za izgradnju VE-a.

CILJEVI I SMJERNICE

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju terena i istaknuta geomorfološka obilježja (pokriveni krš, ponikve, ponori, jame, litice, izvori, blata, kanjoni, jezera, slapovi, sedrene barijere i sl.), vegetacijska obilježja autohtonih šuma (bukove, bukovo-jelove šume, a manje smrekove i jelove šume te šume crnog i običnog bora, poplavne šume) te brdske i mezofilne livade košanice. Nove zahvate planirati tako da se integriraju u prirodna obilježja.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobrazе (NP Plitvička jezera, Klek i Klečica, Dabarsko polje), predstaviti ih u obliku atlasа prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP5	Očuvati prirodnu obalu rijeka, vodnih tijela (16 riječnih jezera unutar NP-a Plitvička jezera, vodotoci Vitunjčica, Jasenčica, Jaruga i Lička Jesenica, Crna i Bijela rijeka, rijeka Korana, izvori, potoci) te pripadajuću močvarnu vegetaciju i poplavne šume. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja obale i vodnih tijela (riječne plaže, prudove, meandre, potoke, bujičnjake itd.) u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost zaštićenih područja prirode (NP Plitvička jezera, značajni krajobrazi Kleka i Dabarskog polja, posebni rezervat šumske vegetacije Čorkova uvala te brojni spomenici prirode) i značajnih prirodnih područja krajobrazа uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitosti područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na kompaktnim šumskim područjima (bjelogorične, crnogorične i mješovite šume) te područjima vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti (područja s autohtonom šumskom vegetacijom, brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi, mezofilne livade košanice srednje Europe, bujadnice i vrištine vlasulje).	CKP1 CKP2
SP8	Održavati postojeće zelene cezure između ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati prirodna poplavna i močvarna područja (Drežničko polje, Dabarsko polje itd.) zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Koristiti se prirodnim retencijama za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodenih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti se autohtonom vegetacijom iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati sva postojeća divlja odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu i površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima te unutar i u neposrednom okruženju NP-a Plitvička jezera.	CKA1 CKA2
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (unutar Plitvičkih jezera – hidrocentrala na jezeru Burget, hotel Plitvice i vila Izvor) tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolici i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput apartmanskih objekata, kampova i mobilnih kućica s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, posebice unutar i u blizini NP-a Plitvička jezera.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne cjeline, osobito napuštena seoska naselja i zaseoke.	CKA2 CKA3
ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente poljoprivrednog krajobraza.	CKA4
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada, samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana te vjetroelektrana u iznimnim i vrijednim poljoprivrednim krajobrazima. Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar poljoprivrednih krajobraza te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze, predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/ regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Očuvati vizualnu cjelovitost i identitet malih, kultiviranih krških polja sklonih plavljenju te šumovitih padina višega gorja unutar kojih se smjestio sustav krških jezera povezanih sedrenim barijerama i slapovima, poticanjem krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana te vjetroelektrana u iznimnim, vizualno-doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Za uspostavu solara posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom.	CKV1 CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja i gradnju turističkih naselja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na istaknutim vrhovima i grebenima gorskih formacija.	CKV1 CKV2
SV8	Identificirati iznimne i vizualno-doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze (NP Plitvička jezera, prepoznatljivost planine Klek), predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno-doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima (odlagalištima, šljunčarama, apartmanskim objektima), koja narušavaju postojeće vizualno-doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima šljunčara osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sportsko-rekreacijskih sadržaja itd.	CKV3
SV16	Sva nesanirana odlagališta komunalnog otpada te divlja odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu ukloniti i sanirati površine tako da se vrate u stanje blisko prvotnomu.	CKV3

3.3.B.
KRAJOBRAZNA
REGIJA
LIČKA
PLJEŠIVICA

PADINE GRČALA I STRMICA POD VRHOM LISAC

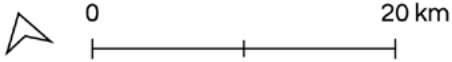

LIČKA PLJEŠIVICA

KRAJOBRAZ VIŠEGA GORJA S KRŠKIM POLJIMA

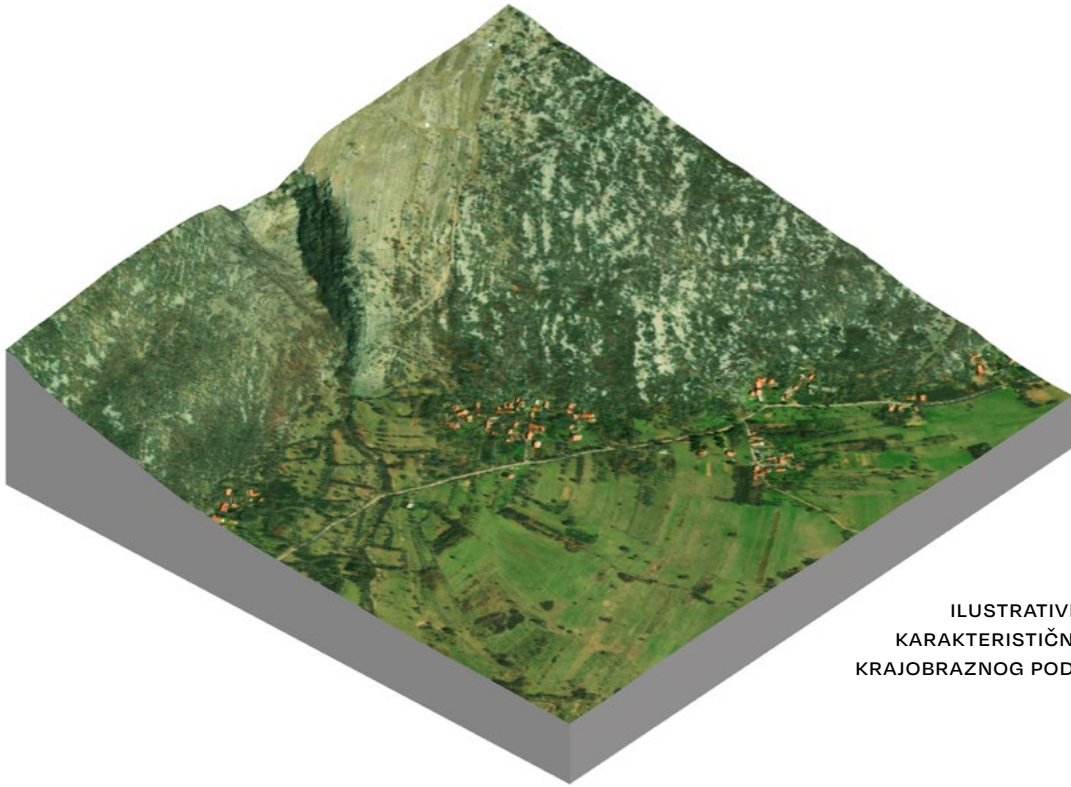
- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUH VAT/SMJEŠTAJ Jugoistočni dio gorske Hrvatske, jugoistočno od središnjega ličkog prostora i sjeveroistočno od južnih padina Velebita.
DEFINIRAJUĆI KRITERIJI: - geologija: složena strukturna građa i heterogeni litološki sastav; - reljef: izmjena višega gorja i dolina.
KLJUČNA OBILJEŽJA: - uzvišenja uglavnom grade karbonatne stijene, a reljefno niža područja prekrivena su deluvijalnim i proluvijalnim materijalom te barskim sedimentima; - dominantno prirodni površinski pokrov: bukove i buko-vo-jelove šume, primorske šume i šikare hrasta medunca s crnim i bijelim grabom te travnjaci (gotovo 30%), odnosno dominantno kamenjarski pašnjaci; - ruralni krajobraz malih sela i zaselaka uokvirenih u mozaik poljoprivrede niskog intenziteta sa značajnim udjelom više prirodne vegetacije.
KARAKTER KRAJOBRAZA Krajobraz malih, kultiviranih krških polja i višega gorja s izraženom izmjenom visoke šumske vegetacije i prostranih travnjaka.

PRIRODNA OBILJEŽJA
Lička Plješivica pruža se u nastavku Male Kapele i duljinom od oko 100 kilometara jedna je od najduljih planina hrvatskog dijela Dinarskoga gorja. Područje uglavnom grade karbonatne stijene (vapnenci, dolomiti i vapnenačke breče), dok su reljefno niža područja prekrivena deluvijalnim i proluvijalnim materijalom, siparišnim brečama i barskim sedimentima na područjima na kojima se voda dugotrajnije zadržava na površini. Ovu regiju karakterizira složena strukturna građa u kojoj se na sjeverozapadu ističe glavni hrbat masiva Plješivice dinarskog smjera pružanja s vrhovima Tabla (1613 m), Trovrh (1602 m), Šoputov vrh (1403 m) i Isajlovka (1425 m). Masiv Plješivice prema jugoistoku razlomljen je na manje grebene, primjerice greben Ličke Plješivice u užem smislu (Ozeblin, 1648), Javornik (Čardak, 1550 m) i Visočica (Oštri vrh, 1077 m), dok se južnije ističu Kremen (1590 m) i Poštak (1446 m). Posebno se ističu područje Poštaka, koje karakteriziraju stjenoviti vrhovi, istaknuti kukovi te formacije neobičnih oblika te zavalala Lapačkog polja i pobrđa s gredama Visočicom i Liscom. Na nekarbonatnim, kiselim matičnim supstratima ponajprije se nalaze distrična smeđa tla, a potom i rankeri. Na prevladavajućoj karbonatnoj osnovi oblikovan je krški reljef, dominantno kalkokambisolom, kalkomelanosolom i rendzinom (dio rendzina razvijen je na šljuncima) te fluviokrški reljef pod aluvijalnim i močvarno-glejnim tlima, s mnoštvom površinskih oblika, ali i podzemnih formi, dok je podno strmih

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA LIČKE
PLJEŠIVICE

dijelova padinskih procesima taložen materijal nastao trošenjem stijena. Pritom je hidrografska mreža sjevernog dijela slabo razvijena zbog propusne karbonatne podloge te su prisutni tek povremeni potoci u krškim poljima te poplavni dijelovi na jugu Lapačkog polja (Kugino, Crno i Miljkovićevo jezero). Mreža južnog dijela regije umjereno je pak razvijena zbog manje propusne podloge. Ističe se nekoliko vodotoka – Una, koja od svog vrela podno Vršića (683 m n.v.) teče dolinom do granice s BiH, gdje se sužava i formira uzak kanjon strmih strana; Zrmanja na jugozapadnom rubu podno Velebita, koja od vrela teče 15 km kroz dolinu i podno brda Kom prelazi u formu kanjona; Butižnica na jugoistočnom rubu, čija dolina formira prirodnu razdjelnicu između Plješivice i Dinare.

U površinskom pokrovu dominira izmjena šumske i travnjačke vegetacije. U sjevernom i središnjem dijelu prevladavaju ilirske bukove i bukovo-jelove šume, a u središnjem je dijelu regije značajan udio travnjaka (dominantno kamenjarski pašnjaci) te primorskih šuma i šikara hrasta medunca s crnim i bijelim grabom u južnom dijelu, na zapadnom rubu te manjemu središnjem dijelu.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Zbog svoga pograničnog smještaja područje je tijekom povijesti bilo prostor čestih sukoba i okupacija, osobito u vrijeme turskih osvajanja od 15. do 17. stoljeća. Zbog toga je, u kombinaciji s reljefnom nepristupačnošću, tijekom recentnije povijesti ova regija imala vrlo malu gustoću naselja, a nekoliko većih naselja smješteno je u dolinama kroz koje prolazi prometnica koja povezuje Nebljuse (granični prijelaz za BiH), Plitvička jezera i Knin. Naselja su mala i raštrkana, pretežno ruralnih obilježja te organizirana unutar i na rubovima polja (Donji Lapac, Dobroselo, D. Suvaja, Vedro polje), na povišenim dijelovima unutar dolina (Srb) ili linijski, ali raspršena uz rijeku (Zrmanja Vrelo, Palanka). Najveći je broj pojedinačnih zaselaka od tek nekoliko kuća, raspršenih duž cijele regije, koja su smještena u podnožju padina, na rubovima polja i dolaca te uz ceste. Šire područje naselja i zaselaka karakteristično je zbog velikih površina otvorenih pašnjaka, pri čemu se najveće nalaze na jugoistočnim padinama Krbavskog polja u okolici Udbine, podno Gutešina vrha i vrha Orozovac te na području

Velikopopinskog polja. One se izmjenjuju s usitnjenim parcelama pod livadama, smještenima na rubovima polja, uza osamljena gospodarstva i zaseoke. Značajka područja Brežina (Dobroselo) veće su ili manje vrtače i dolci, a Mazinsko polje obilježavaju brojne suhozidno omeđene ponikve ovalnih oblika.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

U strukturi dominira volumen planinskog masiva pod tamnom, šumskom vegetacijom, razveden i djelomično ublažen brojnim udolinama i manjim zaravnima pod prostranim površinama otvorenih pašnjaka i mozaicima poljoprivrednih površina u kojima dominiraju livade i pašnjaci. Raščlanjenost padina dodatno naglašavaju brojna vrela i bujice oblikujući strme usjeke, a posebno su istaknute doline rijeka Une i Zrmanje – potonja u svome južnom dijelu čak prelazi u formu kanjona. Vertikalnost padina nad zaravnjenim dijelovima područja dodatno je naglašena na predjelu Poštak stjenovitim vrhovima i istaknutim kukovima te nad Lapačkim poljem s gredama Visočicom i Liscem. Kontinuirana izmjena različitih krajobraznih uzoraka i njihovi kontrastni odnosi (tamni šumski volumeni naspram svijetlih stijena i livada, volumeni uzvišenja naspram ploha prostranih pašnjaka) doprinose stvaranju dinamičnog i umjereno kompleksnog prostora naglašeno prirodnih obilježja. Navedena obilježja djelomično su narušena zapuštanjem naselja i zaselaka te poljoprivrednih krajobraza. Unutar zaravnjenih dijelova, osobito u središnjem dijelu područja, plohe su raščlanjene brojnim suhozidno omeđenim ponikvama ovalnih oblika u kojima se često nalaze manji sklopovi šumske vegetacije te pojedinačna osamljena gospodarstva i zaseoci.

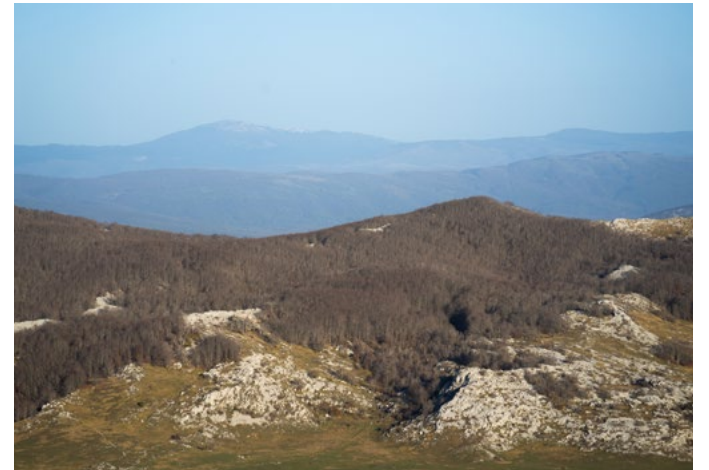
Zbog razvedenosti terena i prevladavajuće visoke šumske vegetacije, područje je nesagledivo u cjelini, s velikim brojem panoramskih vizura koje se mijenjaju kretanjem kroz prostor, a definirane su vršnim dijelovima uzvišenja, rubovima reljefnih formi (kanjoni, udoline) te visokom šumskom vegetacijom. Također, one se otvaraju unutar zaravnjenih dijelova područja, koja su zbog otvorenosti i preglednosti saglediva i iz ljudske perspektive (npr. Lapačko polje).

ZASELAK SURLE U SELU GLOGOVO

PODRUČJE BREGOVAČKIH DRAGA I LJUBOVOG

DABAŠNICA

PRIRODNE KVALITETE:

- prirodnost i očuvanost reljefnih formi planinskog masiva (područje Poštaka sa stjenovitim vrhovima i istaknutim kukovima; zavalala Lapačkog polja i pobrđa s gredama Visočicom i Liscom), kompaktnih sklopova visoke šumske vegetacije (65% obuhvata regije) te tokova Une i Zrmanje;
- Vrelo Une – najdublji krški izvor u Hrvatskoj – poznata dubina 248 m;
- posebna obilježja vegetacije ugroženih i/ili rijetkih travnjačkih staništa (brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi, travnjaci vlasnatog zmijka i mezofilne livade košani-ce srednje Europe) koja su zastupljena duž cijelog područja, osobito u udolinama središnjeg dijela;
- vrijedna prirodna područja – značajni krajobraz Bijeli potoci – Kamensko, posebni rezervat šumske vegetacije Velika Plješivica – Drenovača i hidrološki spomenik prirode – vrelo Une;
- unutar ekološke mreže kao područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove nalazi se nešto više od trećine područja, pri čemu se od većih ističu Lička Plješivica, Lapačko polje, Lisac i Poštak, a područja očuvanja značajna za ptice zauzimaju nešto manje od 5% (Lička krška polja).

ANTROPOGENE KVALITETE:

- posebnost uzorka poljoprivrednih krajobraza unutar regije značajne su površine pod otvorenim, krškim pašnjacima;
- specifičnost mozaika kultiviranih površina s dominacijom livada i pašnjaka za koje je karakteristična prisutnost većih ili manjih vrtača i dolaca na području Brežina (Dobroselo);
- bogata arheološka baština Vedrog polja (Plavno).

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- vizualna cjelovitost i kontrastni odnosi padina pod šumom, otvorenih livada i pašnjaka te ogoljelih bijelih vapnenačkih stijena;
- vizualna obilježja i prostorni identitet vrela i dolina (kanjona) Une i Zrmanje;
- monumentalnost stjenovitih vrhova i istaknutih kukova na predjelu Poštak;
- reprezentativnost šumovitih padina nad Lapačkim poljem;
- zaravnjeni dijelovi raščlanjeni brojnim suhozidno omeđenim ponikvama ovalnih oblika;
- panoramske vizure unutar Lapačkog polja.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- plavljenje dijelova Lapačkog polja;
- vjetroelektrana sjeverno od naselja Otrić;
- napuštanje naselja i poljoprivrednog zemljišta te gubitak mozaičnosti uzorka unutar polja;
- djelomična sukcesija travnjačkih staništa;
- jedna lokacija odlagališta otpada koja se planira zatvoriti i sanirati;
- tri napuštena eksploatacijska polja.

PLANIRANI PRITISCI

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja dvaju igrališta za golf (R1), minimalno 285 ha, a maksimalno 460 ha;
- izgradnja jedne zone za zimske sportove (R3) (925 ha), tri veće sportsko-rekreacijske zone (R) ukupne površine 630 ha i četiri ugostiteljsko-turističke zone (100 ha).

→ INFRASTRUKTURA

Promet:

- izgradnja dijela koridora brze ceste u istraživanju.

Energetika:

- izgradnja jednog DV-a 2×400 kV i jednog DV-a 110 kV;
- izgradnja četiriju zona/lokacija za izgradnju VE-a (6260 ha) i jednog HE-a.

→ ODLAGALIŠTA OTPADA I EKSPLOATACIJSKA POLJA:

- sedam potencijalnih zona za eksploataciju sirovina.

CILJEVI I SMJERNICE

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju terena i istaknuta geomorfološka obilježja (vrtače, ponikve, kanjoni, kukovi, litice, grebeni, izvori, rijeke i sl.), vegetacijska obilježja autohtonih šuma (bukove, bukovo-jelove šume, primorske šume i šikare hrasta medunca s crnim i bijelim grabom) te brdske i mezofilne livade košani-ce. Nove zahvate planirati tako da se integriraju u prirodna obilježja	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobraze (područje Poštaka, zavalala Lapačkog polja i pobrđa s gredama Visočicom i Liscom, vrela i tokovi rijeka Une i Zrmanje, Značajni krajobraz Bijeli potoci – Kamensko), predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti ih u lokalne/ regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP5	Očuvati prirodnu obalu rijeka, vodnih tijela (rijeke Una, Zrmanja i Butižnica, izvori, potoci) te pripadajuću močvarnu vegetaciju i poplavne šume. Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina. Pri planiranju novih zahvata integrirati prirodna obilježja obale i vodnih tijela (riječne plaže, prudove, potoke, bujičnjake itd.) u rješenja čuvajući njihovu prirodnu morfologiju i obalnu vegetaciju, a sve nove intervencije oblikovati kao montažne i lako uklonjive.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost zaštićenih područja prirode (Značajni krajobraz Bijeli potoci – Kamensko, Posebni rezervat šumske vegetacije Velika Plješivica – Drenovača te Spomenik prirode Vrelo Une) i značajnih prirodnih područja krajobraza uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitosti područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na kompaktnim šumskim područjima (bjelogorične, crnogorične i mješovite šume) te područjima vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti (područja s autohtonom šumskom vegetacijom, brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi, travnjaci vlasnatog zmijka i mezofilne livade košani-ce srednje Europe).	CKP1 CKP2
SP8	Održavati postojeće zelene cezure između ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati prirodna poplavna i močvarna područja (na jugu Lapačkog polja – Kugino, Crno i Miljkovićevo jezero)) zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Koristiti se prirodnim retencijama za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodnih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti se autohtonom vegetacijom iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati sva postojeća divlja odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu i površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima.	CKA1 CKA2
SA11	Očuvati i unaprijediti bogatu arheološku baštinu Vedrog polja (Plavno) tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolini i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne cjeline, osobito napuštena seoska naselja i zaseoke.	CKA2 CKA3
ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente poljoprivrednog krajobraza, značajne površine pod otvorenim, krškim pašnjacima, dolce te suhozidno omeđene ponikve ovalnih oblika.	CKA4
SA21	Spriječiti uspostavu velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana te vjetroelektrana u iznimnim poljoprivrednim krajobrazima. Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar iznimnih poljoprivrednih krajobraza te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze (područje Brežina (Dobroselo), Mazinsko polje, krški pašnjaci na padinama Krbavskog polja, podno Gutešina vrha i vrha Orozovac te na području Velikopopinskog polja), predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Očuvati vizualnu cjelovitost i identitet malih, kultiviranih krških polja i višega gorja s izraženom izmjenom visoke šumske vegetacije i prostranih travnjaka poticanjem krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana te vjetroelektrana u iznimnim, vizualno-doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima. Za uspostavu solara posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom.	CKV1 CKV2
SV4	Širenje građevinskih područja i gradnju turističkih naselja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na istaknutim vrhovima i grebenima gorskih formacija.	CKV1 CKV2
SV8	Identificirati iznimne i vizualno-doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze (vrela i doline (kanjoni) Une i Zmanje, stjenoviti vrhovi i istaknuti kukovi na predjelu Poštak, šumovite padine nad Lapačkim poljem, područje Brežina (Dobroselo) s većim ili manjim vrtačama i dolcima, Mazinsko polje sa suhozidno omeđenim ponikvama), predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno-doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV12	Vizualne degradacije volumenom i stilom neprimjerenih postojećih stambenih i gospodarsko-poslovnih građevina ublažiti sadnjom visoke vegetacije. Jačati udio javnih otvorenih prostora uz njihovo kvalitetno oblikovanje adekvatnim sadržajima i uređenim zelenilom.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima eksploatacijskih polja (tri napuštena kamenoloma) osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sadržaja jer bi se inače mogle stvoriti nove degradacije – primjerice područja gospodarsko-poslovne namjene, razne infrastrukturne objekte (crpne stanice, pročišćivači) ili pak sportsko-rekreacijske sadržaje kao što su adrenalinski parkovi, motostaze itd.	CKV3
SV16	Ukloniti sva nesanirana odlagališta komunalnog otpada te divlja odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu, a površine sanirati tako da se vrate u stanje blisko prvotnomu.	CKV3

3.4. KRAJOBRAZNA REGIJA **SREDIŠNJI PROSTOR LIKE**

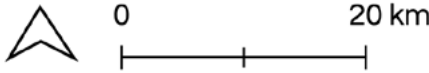
ŠIRE PODRUČJE SVETOG ROKA

SREDIŠNJI PROSTOR LIKE

KRAJOBRAZ NIŽEGA GORJA I POBRĐA S KRŠKIM POLJIMA

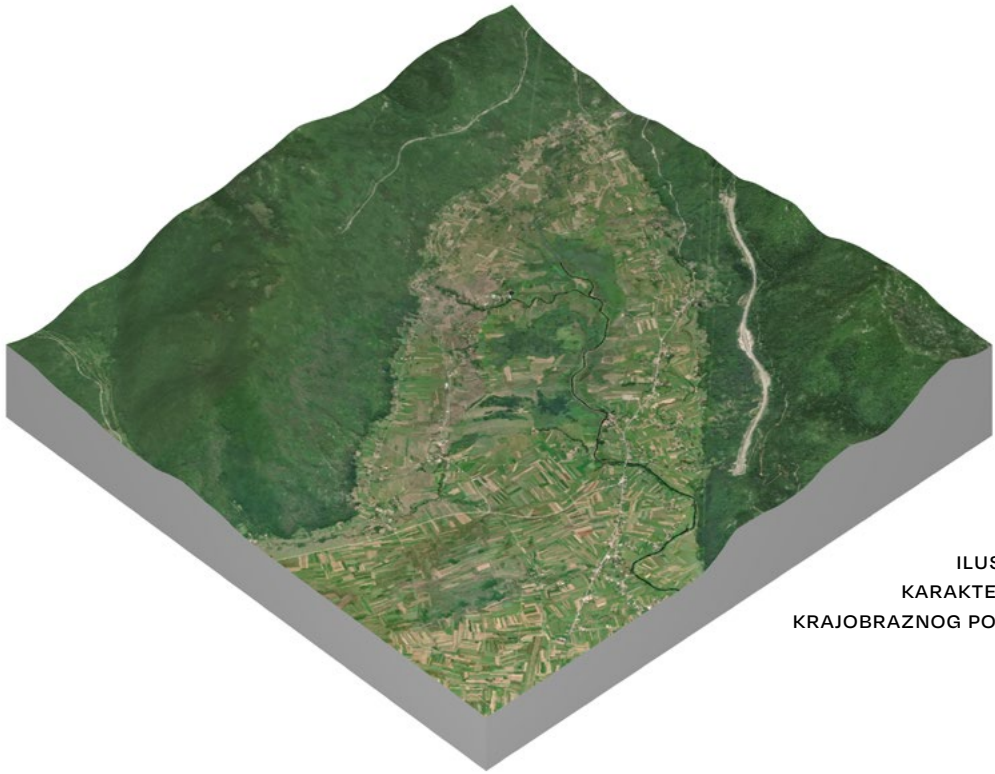
- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUHVAT/SMJEŠTAJ Središnji dio gorske Hrvatske, u podnožju ličke padine Velebita i Male Kapele.
DEFINIRAJUĆI KRITERIJI - geologija: karbonatne stijene mjestimično pokrivene aluvijalnim, proluvijalnim te fluvioglacialnim sedimentima - reljef: izmjena nižeg pobrđa i prostranih krških polja - hidrologija: bogata hidrografska mreža - regija: poistovjećuje se s uvriježenom regijom Likom.
KLJUČNA OBILJEŽJA: - visoravan na kojoj se izmjenjuje niži, izrazito raščlanjen lanac sredogorja s velikim krškim poljima podložnima periodičnom plavljenju; - prevladavajući prirodni površinski pokrov: bukove i bukovovo-jelove šume, hrastovo-grabove šume, primorske šume i šikare hrasta medunca i travnjačka staništa; - rijetka gradska naselja razvijena u dolinama vodotoka unutar polja; - dominiraju mala ruralna naselja organizirana uz rubove polja i ceste, okružena mozaicima oranica, livada, pašnjaka i šumaraka.
KARAKTER KRAJOBRAZA Krajobraz velikih, kultiviranih krških polja s naseljima i periodično poplavljenim močvarnim dijelovima s brojnim vodotocima, koji poniru na kontaktu propusnih i nepropusnih stijena, te šumovitih padina pobrđa i nižega gorja.

PRIRODNA OBILJEŽJA
S obzirom na reljefna i litološka obilježja, teren se može okarakterizirati kao heterogen i razveden, ali relativno blag do umjeren. Grade ga karbonatne stijene (vapnenci, dolomiti i vapnenačke breče) pod smeđim tlima, crnicom i crvenicom u pobrđu te hidromorfnim tlima na aluvijalnim ili koluvijalno-aluvijalnim supstratima unutar krških polja. Područje se pruža oko 140 km u duljinu usporedno s masivom Velebita, pri čemu su nadmorske visine od 400 m u nižim dijelovima polja (Gacko polje) do 800 m n. v. kod uzvišenja (humova), odnosno do 1200 m u rubnim dijelovima pobrđa Male Kapele. Ovdje se nalaze najveća hrvatska krška polja (Ličko Gacko, Krbavsko), ali i mnoga manja polja (npr. Lipovo, Gračačko, Koreničko polje i Bjelopolje), kroz koja preko stijena/sedimenata manje propusnosti teku vodotoci koji poniru dolaskom do propusnijih karbonata, a gotova sva polja karakterizira i periodično plavljenje. Pritom se od vodotoka ističu ponornice Lika i Gacka; Lika izvire podno Velebita i meandriira Kosinjskim poljem do dijela na kojem se dolina sužava u kanjon, a on zatim širi u Krušičko jezero, nakon kojeg dalje meandriira Ličkim poljem do ponora u Lipovu polju. Gacka izvire u jugoistočnom dijelu Gackog polja (geološko-geografski spomenik prirode Vrela Gacke) i teče prirodnim tokom, povremeno isprekidana brzacima, uz obale obrasle močvarnom vegetacijom (trskom i šašem) sve do naselja Viovoze podno Otočca. Odavde se rijeka nekada račvala u dva rukavca: lijevi je tekao prema Švici i dalje prema ponorima u Donjem Švičkom jezeru, a sjeverni se rukavac odvajao prema Otočcu i dalje prema Drenovu klancu, Brlogu i Kopolju ponirući pod Senjskim bilom u Gusić polju. Krbavsko polje

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA SREDIŠNJEG
PROSTORA LIKE

obiluje rubno smještenim vrelima i povremenim vodotocima (ponornicama), a ističe se istoimena rijeka, dok u Gračaćkom polju teče rijeka Otuča, koja ondje ponire na više mjesta. Osim polja na ovom su području razvijeni i brojni drugi krški oblici poput ponikvi, ponora, estavela i speleoloških objekata (npr. Cerovačke pećine).

Prevladavajući prirodni površinski pokrov čini šumska vegetacija (oko 55%), zastupljena na padinama pobrđa, manjim brdima i humcima unutar polja, pri čemu u sjevernom dijelu dominiraju bukove i bukovo-jelove šume, u središnjemu u okolici Ličkog Osika javljaju se ilirske hrastovo-grabove šume, a u južnom su dijelu najzastupljenije primorske šume i šikare hrasta medunca s crnim i bijelim grabom. Gotovo trećinu pokrova čine travnjačka staništa (livade, pašnjaci) unutar velikih krških polja, dok se dio nalazi pod močvarnom vegetacijom (Hrčić, Gmajina i Šaš u Kravskom polju).

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Relativno zaravnan teren unutar prostranih krških polja i povoljna hidrološka obilježja uvjetovala su povijesni razvoj Like od prapovijesti (Japodi), preko antike i srednjeg vijeka, do danas. Kako je sveukupan život često bio podređen ponajprije vojnim potrebama, Lika je gospodarski znatno zaostajala za drugim hrvatskim krajevima, što je vidljivo i danas. Najveća su naselja osnovana u poljima (Brinje na istoimenom polju, razvijeno oko zaštićenoga starog grada Sokolovca na uzvisini, Udbina na Kravskom polju, Gračac i Korenica na istoimenim poljima) te uz rijeke (Otočac na obali Gacke, Gospić uz rječicu Novčicu). Pritom su kulturno-povijesne cjeline Gospića i Otočca zaštićene – Gospić zbog još zastupljene tradicijske arhitekture u građevnoj strukturi matrice gradskog naselja, razvijenog kao glavno upravno i kulturno središte regije zbog prometnog povezivanja (Jozefinska cesta, cesta Gospić – Karlobag), a Otočac kao gradsko naselje nastalo na temeljima srednjovjekovnog naselja, organiziranog oko dviju jezgri, Kloštra i Castruma, koje se do danas širi uz mrežu prometnica. Povijesno je također važno istaknuti srednjovjekovni gradić Brinje, koji se izdignuo na uzvisini nad ličkim krškim poljem. Prvi se put spominje u 14. stoljeću, a do polovice 18. stoljeća bilo je tu važno tržište morske soli. Do danas je sačuvana srednjovjekovna utvrda Sokolovac, koja je u ruševnom stanju. Ostala su naselja mala, raštrkana i smještena uz rubove cesta, polja i podno humova, uz brojne zaseoke i pretežito ruralna obilježja. Među zaseocima se ističe zaštićena ruralna cjelina Majerovo Vrilo – Miletina Skela na vodotoku Sinačka pučina (pritok Gacke), koja je uglavnom sačuvala izvorne karakteristike glede tipologije i vrste zgrada te odnosa prema prostornim i prirodnim obilježjima (kompaktan potez čine četiri mlinice i pilana povezani drvenim mostovima). Uz Majerovo Vrilo važno je istaknuti i naselje Smiljan nedaleko od Gospića u kojem se nalazi zaštićena kulturno-povijesna cjelina – Memorijalni centar „Nikola Tesla“.

Prirodna (geomorfološka) obilježja uvjetovala su i poljoprivredni način korištenja prostora. Tako se na teže pristupačnim predjelima pojedinih reljefnih uzvišenja nalaze krški pašnjaci s brojnim vrtačama (Bjelopolje, padine Kravskog polja i dr.), dok su polja zbog zaravnjenog terena i akumuliranog plodnog tla uvelike izmijenjena pod utjecajem ljudskih djelatnosti. Prekrivaju ih mozaici obrađivanih poljoprivrednih površina (oranice, voćnjaci, livade, pašnjaci), pri čemu je prisutan i znatan udio prirodne vegetacije koja omeđuje ili pak obrasta pojedine poljoprivredne površine. Osim poljodjelstva i stočarstva područje se koristi i zbog vodnog bogatstva (HE Senj, napaja se vodom iz Gacke i Like, i HE Sklope na akumulaciji Kruščica), dok jezero Štikada u okolici Gračaca akumulira vode rijeka ponornica Obsenice, Otuče i Ričice za potrebe RHE-a Velebit.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

Područje je mjerilom veliko s vrlo dinamičnom konfiguracijom terena, u kojem se voluminoznost brda i pobrđa naglašene prirodnosti izmjenjuje s antropogenim plošnim elementima krških polja u podnožju. Omeđeno naglašenim tamnim i visokim volumenima Male i Velike Kapele (sjeveroistočno) i Velebita (jugozapadno), koji definiraju snažne prostorne rubove, lička se zavalala postupno spušta kroz razgibani teren pobrđa i potpuno otvara unutar prostranih polja. Navedena izmjena tvori brojne manje prostorno-funkcionalne i vizualne cjeline, sagledive unutar vlastitih granica (vizure na otvorenim prostorima polja duboke su i pregledne, osobito u rubnim dijelovima padina), dok je područje u cjelini zatvoreno i nepregledno, a doseg vizura definiran je rubovima šuma i reljefnim uzvišenjima. Panoramske vizure na šire područje otvaraju se s prometnica, koje se pružaju rubom pobrđa na šire područje (npr. s autoceste na Gacko polje) ili s viših dijelova pobrđa. Iz velikog broja raznolikih prirodnih elemenata (vodotoka, poplavnih područja, geobaštine, šuma i sl.) koji su u kontrastnom, ali skladnom odnosu s antropogenim elementima krajobrazu (mozaici naselja s usitnjenim poljoprivrednim površinama) proizlazi kompleksan i koherentan prostor. On je zbog negativnih demografskih i političko-gospodarskih prilika ostao relativno očuvan od nepoželjnih oblika izgradnje i intenzivne poljoprivrede, no procesi deagrarizacije i depopulacije tijekom desetljeća uzrokuju postupni gubitak specifičnosti područja, poput načina obrade tla i uzgoja poljoprivrednih kultura te tradicionalne arhitekture.

U navedenom području svojim se vizualno-doživljajnim obilježjima ističu odnosi prostranih velikih polja pod livadama i pašnjacima s manjim šumovitim humcima i brdima te koritima meandrirajućih rijeka (Gacka, Lika), nasuprot homogenih, tamnih volumena pobrđa kojima su omeđena. Na lokalnoj razini mozaični uzorak kultiviranih poljoprivrednih površina u polju naglašen je potezima visoke vegetacije (osobito uz rijeke), drvoredima i pojedinačnim stablima. Osim njega u Brinjskom je polju pozitivan akcent i orijentir stari grad Sokolovac.

PODRUČJE KURJAKA KOD UDBINE

NASELJE BRINJE

KRAVSKO POLJE I POTOK RIBNJAK

ĐAJINE DOLINE KOD UDBINE

PRIRODNE KVALITETE:

- posebna obilježja reljefa – najveća hrvatska krška polja (podložna periodičnom plavljenju) i brojni drugi krški oblici poput ponikvi, ponora, estavela i speleoloških objekata (osam geomorfoloških spomenika prirode, npr. Cerovačke pećine);
- posebna obilježja vegetacije ugroženih i/ili rijetkih travnjačkih staništa (travnjaci vlasnatog zmijka, mezofilne livade košanice srednje Europe, bujadnice i istočnojadranski kamenjarski pašnjaci epimediteranske zone) zastupljenih unutar krških polja;
- vrijedna prirodna područja – dva značajna krajobraza: Risovac – Grabovača (zaštićeno zbog vrijedne geobaštine i georaznolikosti, mozaičnosti njegovih krajobraza te bioraznolikosti područja) i Gacko polje (sklono periodičnom plavljenju) te geološko-geografski spomenik prirode Vrela Gacke i posebni rezervat šumske vegetacije Laudonov gaj (predio povijesne, dobro očuvane šume hrasta i bora, zasađene u 18. stoljeća radi zaštite od „živoga pijeska“);
- lička krška polja (područje očuvanja značajno za ptice unutar ekološke mreže Natura 2000), odnosno Ličko, Gacko i Krbavsko polje kao područja očuvanja značajna za vrste i stanišne tipove.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- posebnost poljoprivrednih uzoraka unutar Gackog, Krbavskog, Ličkog polja i Bjelopolja;
- povijesni značaj i prostorni identitet staroga grada Sokolovca na uzvisini unutar Brinjskog polja, jednog od najznačajnijih fortifikacijsko-sakralnih kompleksa kontinentalne Hrvatske;
- povijesni značaj i očuvanost uzorka naselja Otočac (ostaci staroga grada Otočca višeslojni su arheološki lokalitet iznimne važnosti u regionalnim okvirima) i Gospić (očuvana tradicijska arhitektura u građevnoj strukturi matrice gradskog naselja);
- povijesni značaj rimskih naselja na prostoru Gackog polja;
- kulturna simboličnost i očuvanost izvornih obilježja glede tipologije i vrste zgrada ruralne cjeline Majerovo Vrilo – Milatina Skela.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- vizualna cjelovitost koja proizlazi iz dinamične izmjene prirodnih volumena i antropogenih plošnih elemenata;
- panoramske vizure na krška polja iz rubnih dijelova pobrđa;
- reprezentativnost koja proizlazi iz očuvane mozaičnosti poljoprivrednih površina i obilježja tradicijske arhitekture u građevnoj strukturi urbane matrice gradskih naselja;
- vizualna kompleksnost u mozaičnom uzorku kultiviranih poljoprivrednih površina koja je naglašena potezima visoke vegetacije (osobito uz rijeke), drvoredima i pojedinačnim stablima;
- prostorni identitet staroga grada Sokolovca i brda Zir, kao pozitivnih akcenata i orijentira na širem području;
- vizualna cjelovitost Bjelopolja.

POSTOJEĆE PROMJENE:

- dijelovi polja podložni plavljenju (Gacko, Lipovo, Krbavsko, Koreničko i dr.);
- HE Senj u porječju Like i Gacke, HE Sklope (akumulacija Kruščica);
- HE Kosinj u izgradnji (najveća promjena na području regije);
- prenamjena gospodarsko-poslovnih zona u solarne elektrane;
- napuštanje tradicionalnog načina korištenja poljoprivrednog zemljišta;
- pet postojećih odlagališta koja se planiraju zatvoriti i sanirati;
- eksploatacija kamena i gline;
- gradnja objekata različitih arhitektonskih tipologija neprilagođenih ambijentu prostora;
- napušteni, djelomično izgrađeni resort T-nest s umjetnim jezerom pokraj Lovinca;
- pozitivna promjena u naseljima Raduč i Lovinac zbog razvoja turizma;
- uređenje pješačkih, biciklističkih i planinarskih šetnica.

PLANIRANI PRITISCI

→ KORIŠTENJE I NAMJENA POVRŠINA:

- izgradnja jednog igrališta za golf (od 85 do 260 ha);
- planirane dvije zone ugostiteljsko-turističke namjene (70 ha).

→ INFRASTRUKTURA

Promet:

- izgradnja Jadranske autoceste Rijeka – Žuta Lokva: spajanje s trasom autoceste Zagreb – Split u čvoru Žuta Lokva;
- izgradnja jedne brze ceste, sedam čvorova spoja državnih cesta na autoceste, četiriju županijskih cesta, jedne lokalne ceste, panoramskih cesta po rubu PP-a Velebit i brze transeuropske željezničke pruge;
- izgradnja novog koridora u zapadnom dijelu koridora planirane brze pruge Zagreb – Split na dionici od Studenaca, preko Otočca i Brinja, do Drežnice (spoj s planiranom brzom prugom Zagreb – Rijeka);
- izgradnja aerodroma na području Tomingaja.

Energetika:

- izgradnja četiriju dalekovoda 2×400 kV, jednog dalekovoda 400 kV;
- izgradnja dvaju TS-a 400/220 kV, jednog TS-a 220/35;
- izgradnja devet zona za smještaj VE-a i dvije HE.

→ ODLAGALIŠTA OTPADA I EKSPLOATACIJSKA POLJA:

- izgradnja županijskog centra gospodarenja otpadom;
- dvije potencijalne zone za gospodarenje otpadom;
- šesnaest istražnih prostora eksploatacije sirovina.

CILJEVI I SMJERNICE

PRIRODNE KVALITETE

BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju terena i istaknuta geomorfološka obilježja (ponikve, glavice, ponori, jame, špilje, ponornice, estavele, izvori, jezera, meandri, vodotoci i sl.), vegetacijska obilježja autohtonih šuma (bukove, bukovo-jelove šume te hrastovo-grabovih šuma i primorske šume i šikare hrasta medunca s crnim i bijelim grabom na jugu) te brdske livade, mezofilne livade košanice, bujadnice i kamenjarski pašnjaci. Nove zahvate planirati tako da se integriraju u prirodna obilježja.	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobraze (vrela Gacke, brdo Zir, meandrirajući tok rijeke Gacke), predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti ih u lokalne/ regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP4	Održavati zaštitne pojase te rubna staništa prirodne vegetacije (npr. pojase zeljaste vegetacije, živica, šibljaka ili grmlja) gdje god je moguće uz bujičnjake i ceste te za omeđivanje poljoprivrednih površina.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost zaštićenih područja prirode i značajnih prirodnih područja krajobraza (dva značajna krajobraza: Risovac – Grabovača i Gacko polje, spomenik prirode Vrela Gacke, posebni rezervat Laudonov gaj i brojni spomenici prirode) uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitost područja, odnosno maksimalno izbjegavati fragmentaciju i prenamjenu zemljišta na kompaktnim šumskim područjima, na padinama, u unutar polja te na područjima vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti (područja s autohtonom šumskom vegetacijom, brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi, mezofilne livade košanice srednje Europe, istočnojadranski kamenjarski pašnjaci i bujadnice).	CKP1 CKP2
SP8	Izbjegavati gradnju i širenje građevinskih područja naselja na kompaktne i cjelovite šumske krajobraze koji se nalaze između građevinskih područja i koji su važni elementi prirodne, zelene cezure. Održavati postojeće zelene cezure između urbanih i ruralnih naselja te spriječiti kontinuiranu izgradnju duž riječnih obala te prometnica radi očuvanja prirodnosti i ekoloških kvaliteta (koridori za kretanje životinja, očuvana bioraznolikost područja).	CKP1 CKP2
SP9	Očuvati prirodna poplavna (dijelovi polja Gacko, Lipovo, Krbavsko, Koreničko) i močvarna područja (Hrzić, Gmajina i Šaš u Krbavskom polju) zbog njihove velike ekološko-prirodne vrijednosti i pozitivnog učinka na ublažavanje klimatskih promjena. Ističe se poplavno područje uz Dretulju. Koristiti se prirodnim retencijama za zadržavanje poplavnih voda i njihovu odvodnju.	CKP1 CKP2
SP10	Poticati preoblikovanje postojećih hidrotehničkih rješenja vodotoka i akumulacijskih jezera (Kruščica i Štikada) krajobraznim tehnikama. Propisati da novi hidrotehnički radovi na vodotocima budu usklađeni s krajobraznim obilježjima i višenamjenskim korištenjem. Oblikovna, tehnička i biotehnička rješenja trebaju osigurati prirodno uklapanje vodnih tijela u okruženje. U oblikovanju i biotehničkim rješenjima koristiti se autohtonom vegetacijom iz uzvodnih područja.	CKP3
SP11	Ukloniti i sanirati pet nesaniranih odlagališta komunalnog otpada i ostala ilegalna odlagališta otpada u prirodnom krajobrazu te površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA1	Pri planiranju naselja uspostaviti uravnotežene odnose između graditeljske baštine i suvremenih graditeljskih intervencija, osobito na području povijesnih uzoraka urbanih naselja Otočca i Gospića te staroga grada Sokolovca u Brinju. Planirati razvoj naselja u skladu s prirodnim ograničenjima (konfiguracija terena, šume, vode itd.).	CKA1 CKA2
SA2	Planirati prostorni razvoj ruralnih naselja prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Posebnu pozornost posvetiti očuvanju i održavanju tradicionalne ruralne matrice, a novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA6	Smanjiti potrebe za širenjem građevinskog područja obnovom i prenamjenom neiskorištenoga ili napuštenoga graditeljskog fonda.	CKA1 CKA3
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati daljnje širenje u visoko vrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima, npr. uz obale rijeka Gacke.	CKA1 CKA2
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (povijesni uzorak urbanih naselja Otočca i Gospića, stari grad Sokolovac u Brinju, rimska naselja na prostoru Gackog polja, zgrade ruralne cjeline Majerovo Vrilo – Miletina Skela) tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolici i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA13	Identificirati iznimne i vrijedne krajobraze naselja (stari grad Sokolovac u Brinju, Majerovo Vrilo – Miletina Skela) te ih predstaviti u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti.	CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput zona (trgovačko-uslužnih i gospodarsko-poslovnih) lišenih zelenila i javnih prostora, zona s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, neuređenih industrijskih i gospodarskih zona koja se javljaju oko većih naselja, Gospića, Otočca, Perušića i u blizini autoceste itd.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne cjeline, osobito napuštene i degradirane dijelove prostora.	CKA2 CKA3
ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima (poljoprivredni uzorci unutar Gackog, Krbavskog, Ličkog polja i Bjelopolja) poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente poljoprivrednog krajobraza (voćnjake, živice, pašnjake itd.).	CKA4
SA21	Spriječiti uspostavu velikih monokulturnih i prostorno nestrukturiranih poljoprivrednih i arborikulturnih nasada, samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana te vjetroelektrana u iznimnim i vrijednim poljoprivrednim krajobrazima. Zabraniti prenamjenu i gradnju (uključujući staklenike i plastenike) unutar poljoprivrednih krajobraza te u njima čuvati poljoprivrednu funkciju.	CKA4
SA25	Spriječiti prenamjenu vrijednoga poljoprivrednog zemljišta u krškim poljima u građevinsko.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze, predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/ regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Očuvati vizualnu cjelovitost i identitet velikih, kultiviranih krških polja s naseljima i periodično plavljenim močvarnim dijelovima s brojnim vodotocima koji poniru na kontaktu propusnih i nepropusnih stijena, krajobraz šumovitih padina pobrđa i nižega gorja poticanjem krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV2	Očuvati i unaprijediti regionalno specifične prostorne odnose padina pod visokom šumskom vegetacijom i cjelina naselja s pripadajućim poljoprivrednim površinama i/ili rijekama i jezerima unutar krških polja.	CKV1
SV3	Spriječiti uspostavu velikih samostojećih solarnih i agrosolarnih elektrana i vjetroelektrana u iznimnim, vizualno-doživljajno vrijednim (scenskim) te vizualno izloženim krajobrazima (padine gorja koja okružuju krška polja i brda unutar polja). Za uspostavu solara posebno su osjetljive padine nagiba većeg od 12° prekrivene visokom šumskom vegetacijom.	CKV1 CKV2
SV6	Očuvati postojeće i uspostaviti nove zelene cezure, koje imaju funkciju osiguravanja kvalitetnog ambijenta i sprečavanja kontinuirane izgradnje duž prometnica i rijeka (Gacka).	CKV1
SV9	Predstaviti vizualno-doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze (stari grad Sokolovac, brdo Zir, meandrirajući tok rijeke Gacke, cjelovitost Bjelopolja) uređenjem vidikovaca/ odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze).	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima (zasjeci autocesta, kamenolomi, gospodarsko-poslovne zone), koja narušavaju postojeće vizualno-doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima kamenoloma osim njihove obvezne biološke sanacije nakon prestanka korištenja preporučuje se i planiranje sadržaja jer bi se inače mogle stvoriti nove degradacije – primjerice područja gospodarsko-poslovne namjene, razne infrastrukturne objekte (crpne stanice, pročišćivači) ili pak sportsko-rekreacijske sadržaje kao što su adrenalinski parkovi, motostaze itd.	CKV3
SV16	Ukloniti pet odlagališta komunalnog otpada te ilegalna odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu te sanirati površine tako da se vrate u stanje blisko prvotnomu.	CKV3

An aerial photograph of a mountainous landscape. The foreground and middle ground are dominated by dense, dark green coniferous forests covering the slopes of mountains. Several prominent, light-colored (likely limestone or granite) rocky peaks and ridges are visible, some with patches of snow or light-colored rock. The background shows more distant, hazy mountain ranges under a clear blue sky. The overall scene is a vast, natural landscape.

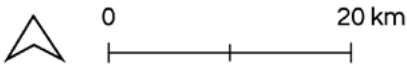
3.5. KRAJOBRAZNA REGIJA **LIČKA STRANA** **VELEBITA**

LIČKA STRANA VELEBITA

KRAJOBRAZ KONTINENTALNE PADINE VIŠEGA GORJA

- IZGRAĐENE POVRŠINE
- POLJOPRIVREDNE POVRŠINE
- VISOKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- NISKA ŠUMSKA VEGETACIJA
- LIVADNE I TRAVNJAČKE POVRŠINE
- STJENOVITE POVRŠINE
- VODENE POVRŠINE

OPIS KRAJOBRAZNOG PODRUČJA

OBUHVAT/SMJEŠTAJ
Jugozapadni rub gorske Hrvatske, na sjeveroistoku omeđen središnjim ličkim prostorom, a na jugozapadu vršnim dijelom Velebita.

DEFINIRAJUĆI KRITERIJI

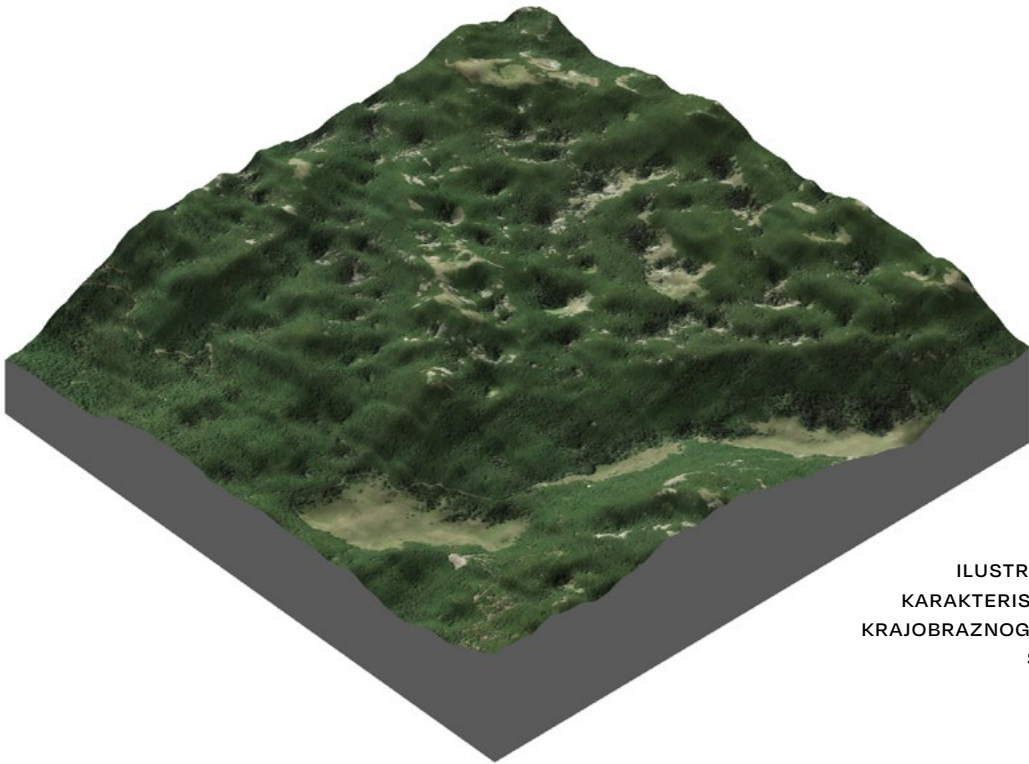
- geologija: karbonatne stijene (vapnenci i dolomiti);
- reljef: (kontinentalna) padina gorja;
- regija: poistovječuje se s toponimom Velebit.

KLJUČNA OBILJEŽJA:

- karbonatna osnova kontinentalne strane gorja;
- izmjena bukovih, bukovo-jelovih šuma i travnjačke vegetacije;
- izostanak gradskih naselja, tek nekoliko raštrkanih ruralnih naselja i zaselaka;
- otvoreni i dijelom omeđeni krški pašnjaci na zaravnima, platoima i blagim padinama.

KARAKTER KRAJOBRAZA
Krajobraz je to šumovite padine višega gorja sa širokim vršnim dijelom u kojem se izmjenjuju udoline s travnjacima i šumovite padine sa stjenovitim vrhovima.

PRIRODNA OBILJEŽJA
Lička strana Velebita cijelim je obuhvatom unutar istoimenog parka prirode. Najvećim je dijelom građena od karbonatnih stijena (vapnenaca i dolomita), pod smeđim tlima ili rendzinom, a oblikovana je okršavanjem i padinskim procesima. Vršni su dijelovi u vrijeme posljednje pleistocenske oledbe bili izloženi djelovanju leda, odnosno glacijalnim procesima, a danas su samo najviši dijelovi Velebita pod utjecajem djelovanja periglacijalnih procesa. Geografski, Velebit dijelimo na: sjeverni Velebit, srednji Velebit, južni Velebit i jugoistočni Velebit, a odvajaju ih prijevoji (od SZ prema JJ) Veliki Alan, Oštarijska vrata i Mali Alan. Najviše je područje sjevernog Velebita (zaštićeno i kao nacionalni park), na kojem prostorom dominiraju Senjsko bilo (Bijeli vrh, 1492 m), niz zavala Duboka draga – Oltari – Krasno – Lipovo polje, Krasno polje, područje glavnog masiva s vrhom Rajinac (1699 m) te područje strogog rezervata Hajdučki i Rožanski kukovi. Usporedno s uzvišenjima pružaju se i plodne krške udoline (dulibe). Na nešto nižem području srednjeg Velebita ističu se vrhovi Šatorina (1624 m), Zečjak (1622 m), Ograđenik (1604 m), ali i zavala Štirovača te područje Dabarskih kukova. Na području južnog Velebita nalaze se najviši vrhovi masiva Velebita, Vaganski vrh (1757 m) i Sveto brdo (1751 m), dok područjem

ILUSTRATIVNI 3D PRIKAZ
KARAKTERISTIČNIH OBILJEŽJA
KRAJOBRAZNOG PODRUČJA LIČKE
STRANE VELEBITA

jugoistočnog Velebita dominira masiv Crnopca s vrhom V. Crnopac (1404 m). Razvijeni su brojni krški površinski oblici (ponikve, uvale, škrape, ponori, polja), ali i podzemni oblici. Na ovom je području poznato više od 400 speleoloških objekata, a oni najdublji nalaze se na području sjevernog Velebita (Lukina jama, duboka 1431 m). Zbog propusne karbonatne podloge, hidrografska mreža slabo je razvijena i zastupljena u obliku povremenih bujičnih vodotoka. Ako ih uopće ima, tla se duž Velebita po pravilu nalaze na vapnencima ili dolomitima, uglavnom kao kalkokambisoli ili rendzine, ali i kao litosoli, kalkomelanosoli ili antropogena krška tla.

Gotovo je cijela regija pod šumskom vegetacijom (84%), pri čemu su dominantne bukove i bukovo-jelove šume, dok su u sjevernom dijelu veće površine pod smrekovim i jelovim šumama, a na krajnjem jugoistočnom dijelu prevladavaju primorske šume i šikare hrasta medunca s crnim i bijelim grabom. Osim šumske vegetacije unutar polja, dolaca i duliba prisutna je travnjačka vegetacija, odnosno kamenjarski pašnjaci, brdske livade, travnjaci vlasnatog zmijka i dr.

ANTROPOGENA OBILJEŽJA

Ličkom stranom Velebita dominiraju prirodna obilježja te su antropogena prisutna tek u obliku manjih naselja na rubovima polja, pastirskih stanova, suhozida, sakralnih objekta, mirila koja su stajališta za počivalište pokojnika, planinarskih domova, povijesnih putova, prometnica i sl. Od većih ruralnih naselja ističe se Krasno, smješteno u istoimenom polju u sjevernom dijelu Velebita, podno Senjskog bila. U okolici naselja nalaze se veći mozaici poljoprivrednih površina (na poljima Jerkuše te Veliko i Malo polje), a zastupljeni su još i u okolici naselja Brušane uz dolinu rijeke Suvaje. Na tim se područjima izmjenjuju oranice, pašnjaci, livade s manjim brojem voćnjaka i miješanih trajnih nasada u trakastim formama često omeđene živicama. S obzirom na to da je područje pretežito prekriveno šumom, poljoprivredne su površine rijetke, a nalaze se na zaravnjenijim dijelovima terena te u podnožjima uzvisina. Najzastupljeniji način poljoprivrednog korištenja krški su pašnjaci koji se nalaze na zaravnima, platoima i blagim padinama pod oskudnom vegetacijom. Poznati su lokaliteti Mlinište-Prizna, Radlovac, Jablanac, Bilensko i Dundović Mirevo, na kojima su kao posljedica ispaše formirane prostrane livade/pašnjaci, na čijem su rubu nekad bila privremena pastirska naselja, vrtovi i manje poljoprivredne površine koje se danas očituju u nizu manjih nepravilnih suhozidnih formi.

Kako se Velebit nalazi između gorske i primorske Hrvatske, njegova važnost kao poveznice vidljiva je u nekoliko povijesnih cesta (zaštićena kulturna dobra; Terezijana, Majstorska cesta), ali i nekoliko suvremenih – prometnice prijevojima Vratnik (Senj – Otočac) i Vrata ili Oštarijska vrata (Karlobag – Gospić) omogućuju najlakši prijelaz planinskog masiva. U južnom dijelu regije u koridoru velebitskog prijevoja Malog Alana prolazi 5700 m dug tunel Sveti Rok u sklopu autoceste. Istim prijevojem prolazi i prvi suvremeni cestovni spoj Dalmacije i kopnene Hrvatske – Majstorska cesta, otvorena za promet 1832. godine. Osim nje potkraj 18. stoljeća sagrađena je Terezijana, cesta između ličkog zaleđa i luke u Karlobagu, koja ide preko Oštarijskih vrata te koja je modernizirana sredinom 19. stoljeća; međutim danas je u vrlo lošem stanju. Osim navedenih cesta, vršnim dijelovima Sjevernog i Srednjeg Velebita prolazi 57 km duga planinarska staza – Premužićeva staza, građena od 1930. do 1933. godine.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNA OBILJEŽJA

U strukturi dominira masiva razvedeni volumen planine pod tamnom, šumskom vegetacijom tvoreći snažan prostorni rub središnje ličke zavale. Iako strme, padine ličke strane Velebita u odnosu na primorsku djeluju blaže, dok je vršni pojas vizualno najistaknutiji i najslikovitiji predio Velebita, osobito u sjevernom i središnjem dijelu zbog bogatstva krških reljefnih oblika. U dinamičnim ritmovima u njemu se izmjenjuju brojna uzvišenja (vrhovi i grebeni) i udoline u obliku uvala, kukova, vrtača, ponikava, jama i ostalih krških depresija. Slikovitosti prostora doprinose tamne i šumovite krške udoline, tzv. dulibe ili padeži, koje se provlače između bijelih vapnenačkih stijena, među kojima su najpoznatije Lomska duliba, Klepina duliba, Došen duliba, Bačić duliba, Crna duliba, Jovanović padež te otvoreni planinski travnjaci/livade. Upravo ta stalna izmjena različitih krajobraznih uzoraka i njihovi kontrastni odnosi (tamni šumski volumeni naspram svijetlih stijena i livada, volumeni uzvišenja naspram ploha dna udolina, različite texture) čine ovaj prirodni krajobraz kompleksnim i koherentnim.

Vizure se mijenjaju kretanjem kroz prostor, definirane su vršnim dijelovima uzvišenja i visokom šumskom vegetacijom, a panoramske se vizure otvaraju unutar udolina, duliba i pašnjaka (unutar manjih prostornih cjelina) te u vršnim dijelovima Velebita (Premužićeva staza) prema akvatoriju i unutrašnjosti.

PADINE CRNOPCA NAD GRAČAČKIM POLJEM

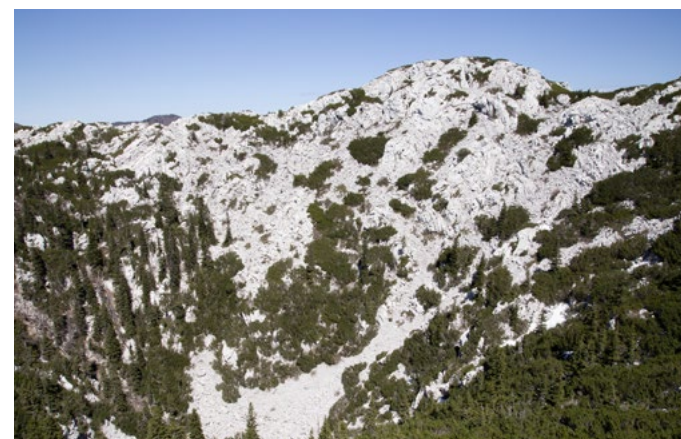
ALAN NA VELEBITU

ALAN NA VELEBITU

ROŽANO

PODRUČJE ČEPURAŠ NA PREMUŽIĆEVOJ STAZI

PRIRODNE KVALITETE:

- prirodnost i očuvanost reljefnih formi cijeloga planinskog masiva, kompaktnih sklopova visoke šumske vegetacije (84% obuhvata regije) te otvorenih planinskih travnjaka i livada;
- velika raznolikost i brojnost speleoloških objekata;
- posebna obilježja vegetacije ugroženih i/ili rijetkih travnjačkih staništa (brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi, ilirsko-dinarske planinske rudine uskolisne šašike, pretplaninske rudine oštne vlasulje, travnjaci vlasnatog zmijska) u okolici Krasna, Zavižana, V. Alana i Baških Oštarija, na najvišim predjelima Velebita;
- izrazito vrijedna prirodna područja – Park prirode Velebit (95% obuhvata regije; uvršten u svjetske rezervate biosfere), nacionalni parkovi Sjeverni Velebit i Paklenica te strogi rezervat Hajdučki i Rožanski kukovi, Posebni rezervat šumske vegetacije Štirovača, botanički Visibaba – rezervat i botanički Zavižan – Balinovac – Zavižanska kosa.

ANTROPOGENE KVALITETE:

- očuvanost pastirskih stanova, suhozidnih formi i pašnjaka diljem Velebita, a posebno na lokalitetima Mlinište-Prizna, Radlovac, Jablanac, Bilensko i Dundović Mirevo;
- mali obrađeni dolci, trakaste parcelacije sa živicama;
- povijesni značaj Terezijane i Majstorske ceste;
- povijesni značaj i kulturna simboličnost Premužićeve staze vršnim dijelom Velebita;
- posebnost uzorka smještaja i organizacije naselja Baške Oštarije i Krasno.

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE:

- prostorni identitet Velebita kao najsnažnije reljefne forme u Hrvatskoj, osobito njegovih vršnih dijelova;
- vizualna cjelovitost i kontrastni odnosi duliba, otvorenih planinskih livada, padina pod šumom i ogoljelih bijelih vapnenačkih stijena – Lomska duliba, Klepina duliba, Došen duliba, Bačić duliba, Crna duliba, Jovanović padež;
- panoramske vizure s vršnog dijela (Premužićeva staza).

POSTOJEĆE PROMJENE:

- negativni utjecaj naglih i ekstremnih vremenskih pojava na šumske sastojine (suša), a javljaju se i vjetroizvale i lavine, češće vidljive na području južnog Velebita;
- sukcesija travnjačkih staništa (suhih kontinentalnih travnjaka – NP Sjeverni Velebit);
- promjena količina i distribucije oborina te snježnog pokrivača ima negativan utjecaj na stjenovita staništa;
- obrastanje točila drvenastim vrstama;
- presušivanje lokvi zbog nekorištenja i neodržavanja;
- uza središnji dio zapadnog ruba Velikog Lubenovca (NP Sjeverni Velebit) nalazi se stari kamenolom koji datira iz vremena uređivanja lokalnih šumskih cesta, a koji degradira vizure na naselje;
- izgradnja šumarske infrastrukture, tj. cesta i vlaka, prepoznata je kao jedna od glavnih ugroza kojima se značajno zadire u krški reljef (uklanjaju se ili drobe prirodno okršeni izdanci stijena, pri čemu strojevi mijenjaju strukturu tla te se formiraju umjetni kanali, što pospješuje procese jaruženja i ispiranja, posljedica čega je značajna promjena površinske hidrografije);
- u široj okolici naselja i frekventnijih prometnica redovito su prisutna ilegalna odlagališta u manjim depresijama, ponikvama ili speleološkim objektima;
- zapuštenost pastirskih stanova i okolnih objekata;
- vjetroelektrane Senj i Vrataruša (buka i svjetlosno onečišćenje);
- napuštene vojne zone na lokacijama s velikim turističkim potencijalom (Panos, Željava, Baške Oštarije i dr.).

PLANIRANI PRITISCI

→ INFRASTRUKTURA

Promet:

- izgradnja županijskih cesta: priključne ceste za NP Paklenica (Raduč-Bunovac; Ž5166-ulaz u NP Paklenica pod Sveto brdo) te panoramskih cesta po rubu Parka prirode Velebit;
- izgradnja željezničke pruge za međunarodni promet.

Energetika:

- izgradnja jednog DV-a 400 kV, dvaju DV-a 2×400 kV, dvaju plinovoda i jednog VE-a.

PRIRODNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SP1	Očuvati prirodnu konfiguraciju terena i istaknuta geomorfološka obilježja (ponikve, uvale, škrape, ponori, polja, jame, kukovi, litice, točila, kanjoni, bujični vodotoci, lokve i sl.), vegetacijska obilježja autohtonih šuma (bukove, bukovo-jelove šume, a manje smrekove i jelove šume te šume primorske šume i šikare hrasta medunca s crnim i bijelim grabom u južnom dijelu) te brdske livade i travnjake vlasnatog zmijska. Nove zahvate planirati tako da se integriraju u prirodna obilježja	CKP1
SP3	Identificirati vrijedne i iznimne prirodne krajobrazne (Park prirode Velebit, nacionalni parkovi Sjeverni Velebit i Paklenica te strogi rezervat Hajdučki i Rožanski kukovi, Dabarski kukovi, Tulove grede, prašuma Klepina duliba na Štirovači, posebni rezervati), predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKP1
SP5	Očuvati prirodnost vodnih tijela (bujični vodotoci, izvori, lokve, bunari). Izbjegavati betoniranje i nasipavanje obale i vodenih površina.	CKP1
SP6	Jačati multifunkcionalnost zaštićenih područja prirode (Park prirode Velebit, nacionalni parkovi Sjeverni Velebit i Paklenica te strogi rezervat Hajdučki i Rožanski kukovi) i značajnih prirodnih područja krajobrazu uvođenjem društveno važne infrastrukture.	CKP1
SP7	Očuvati cjelovitost kompaktnih šumskih područja (bjelogorične, crnogorične i mješovite šume) te područja vrijednih staništa i visoke bioraznolikosti (šumsku vegetaciju u Štirovači, botanički rezervati, brdske livade uspravnog ovsika na karbonatnoj podlozi, ilirsko-dinarske planinske rudine uskolisne šašike, pretplaninske rudine oštne vlasulje, travnjaci vlasnatog zmijska).	CKP1 CKP2
SP11	Ukloniti i sanirati sva postojeća ilegalna odlagališta otpada u manjim depresijama, ponikvama ili speleološkim objektima i površine vratiti u stanje blisko prvotnomu.	CKP3
SP12	Sanirati manje površinske kopove metodom biološke sanacije koja uključuje stabilizaciju terena i sadnju autohtone vegetacije. U slučaju da to nije moguće, zakloniti ih sadnjom drveća i druge grmolike vegetacije.	CKP3

ANTROPOGENE KVALITETE (NASELJA I GRADITELJSKA BAŠTINA)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA2	Planirati prostorni razvoj postojećih ruralnih naselja (Krasno, Baške Oštarije, Brušane, itd.) prema naslijeđenim prostornim obilježjima te odnosima između izgrađenih dijelova naselja, prirodnih i poljoprivrednih površina. Novu matricu i gradnju planirati tako da se morfologijom, volumenom, oblikovanjem i materijalima prilagodi postojećoj cjelini naselja, u skladu s prirodnim i antropogenim obilježjima krajobraza.	CKA1 CKA2
SA8	Spriječiti širenje naselja ili strogo uvjetovati daljnje širenje u visokovrijednim i osjetljivim krajobraznim područjima unutar i u neposrednom okruženju PP-a Velebit.	CKA1 CKA2
SA11	Očuvati i unaprijediti graditeljsku baštinu važnu za regionalni krajobrazni identitet (pastirske stanove, mirila, crkvice, Premužićevu stazu, povijesne ceste, Terezijanu i Majstorsku cestu) tako da se obnove i stave u funkciju obrazovanja i posjećivanja. U njihovoj okolini i kontaktnoj zoni nije prihvatljivo planirati novu gradnju, već održavati obilježja povijesno relevantnog stanja.	CKA2
SA15	Sanirati i spriječiti daljnje širenje ambijentalno neuklopljenih dijelova naselja poput apartmanskih objekata, kampova i mobilnih kućica s predimenzioniranom i/ili stilski neprikladnom arhitekturom, posebice unutar i u blizini NP-a Plitvička jezera.	CKA1 CKA3
SA16	Sanirati i revitalizirati vrijedne ruralne cjeline, osobito napuštena seoska naselja i zaseoke.	CKA2 CKA3
ANTROPOGENE KVALITETE (POLJOPRIVREDNI KRAJOBRAZI)		
BR.	SMJERNICE	CK
SA18	U poljoprivrednim iznimnim i osjetljivim krajobrazima poticati razvoj niskointenzivnih oblika poljoprivrede (ekološka, tradicijska itd.), koji se prilagođavaju strukturi krajobraza (konfiguraciji terena, parcelaciji) te drugim prirodnim i kulturnim elementima.	CKA4
SA19	Očuvati, obnoviti i revitalizirati regionalno specifične elemente poljoprivrednog krajobraza, značajne površine pod otvorenim i suhozidima omeđenim krškim pašnjacima, živice u mozaičnim poljima, pastirske stanove, bunare i lokve.	CKA4
SA27	Identificirati iznimne i vrijedne poljoprivredne i ruralne krajobraze (područja krških pašnjaka sa suhozidima i pastirskim stanovima: Mlinište-Prizna, Radlovac, Jablanac, Bilensko i Dundović Mirevo), predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti teme poljoprivrednih i ruralnih krajobraza u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke/kulturne rute, itinerare itd. Brendirati lokalne proizvode te oblike nematerijalne i materijalne baštine konceptom (vezanoga) iznimnoga poljoprivrednog/ruralnog krajobraza.	CKA4

VIZUALNO-DOŽIVLJAJNE KVALITETE		
BR.	SMJERNICE	CK
SV1	Očuvati vizualnu cjelovitost i identitet šumovite padine višega gorja sa širokim vršnim dijelom, u kojem se izmjenjuju udoline s travnjacima i šumovite padine sa stjenovitim vrhovima, poticanjem krajobrazne raznolikosti, prostornog reda i koherentnosti. Poštovati mjerilo i kapacitete krajobraznih područja pri planiranju novih zahvata.	CKV1
SV4	Širenje građevinskih područja i gradnju turističkih naselja ne planirati na područjima visoke vizualne izloženosti, a posebno ne na istaknutim vrhovima i grebenima gorskih formacija.	CKV1 CKV2
SV8	Identificirati iznimne i vizualno-doživljajno vrijedne (scenske) krajobraze (NP Velebit, Lomska duliba, Klepina duliba, Došen duliba, Bačić duliba, Crna duliba, Jovanović padež, Hajdučki i Rožanski kukovi, Dabarski kukovi, Tulove grede, područja krških pašnjaka sa suhozidima i pastirskim stanovima), predstaviti ih u obliku atlasa prilagođenog široj javnosti te promovirati; uključiti ih u lokalne/regionalne posjetiteljske/turističke rute, itinerare itd.	CKV2
SV9	Predstaviti vizualno-doživljajno (scenski) vrijedna krajobrazna područja i iznimne krajobraze uređenjem vidikovaca/odmorišta na vizurnim točkama važnima za njihovo panoramsko i cjelovito razgledavanje (uz prometnice ili uređene staze, Premužićevu stazu).	CKV2
SV11	Zakloniti loše vizure prema degradiranim područjima (stari kamenolom na rubu Velikog Lubenovca, šumarske ceste i vlake), koja narušavaju postojeće vizualno-doživljajne kvalitete, uspostavom zelenih pojasa s visokom vegetacijom.	CKV3
SV15	U degradiranim područjima kamenoloma osim njihove obvezne biološke sanacije preporučuje se i planiranje rekreacijskih sadržaja itd.	CKV3
SV16	Ukloniti sva nesanirana ilegalna odlagališta otpada uz prometnice, unutar naselja i u ruralnom krajobrazu, a površine sanirati tako da se vrate u stanje blisko prvotnomu.	CKV3

2026.

